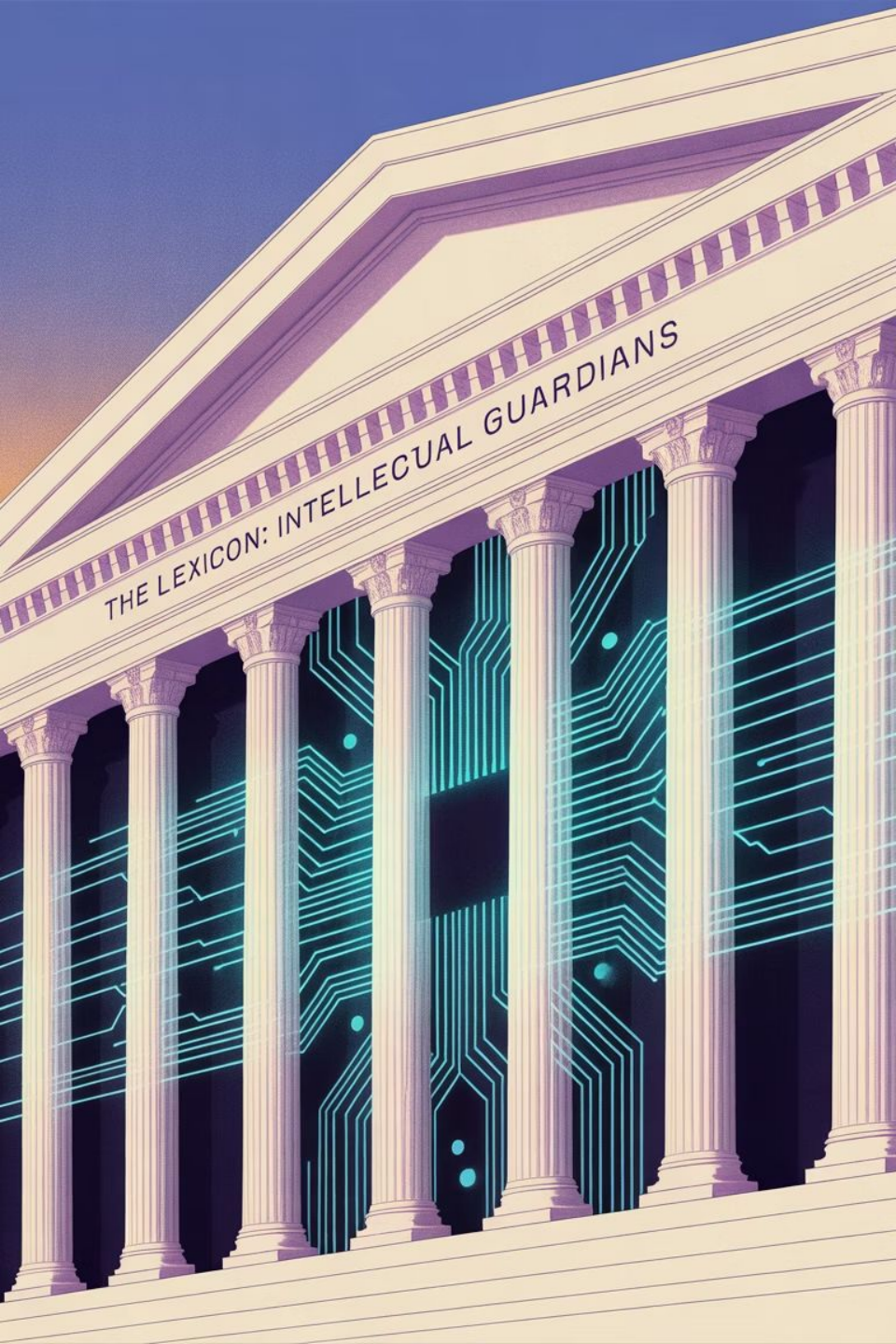

ลิขสิทธิ์ (Copyright)

โดย ดร.วรวงศ์ อัจฉรวงศ์ชัย

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะชั้นต้น

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯกลาง

การทำความเข้าใจลิขสิทธิ์: การเปรียบเทียบกับทรัพย์สินทางปัญญาอื่น

ในการทำความเข้าใจลิขสิทธิ์อย่างลึกซึ้ง จำเป็นต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ๆ เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และความลับทางการค้า ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะในการคุ้มครอง การได้มาซึ่งสิทธิ ระยะเวลาการคุ้มครอง และวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมและจุดเด่นของลิขสิทธิ์ได้อย่างชัดเจน

ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	วัตถุประสงค์ที่ได้รับความคุ้มครอง	การได้มาและระยะเวลาการคุ้มครอง
สิทธิบัตร	การประดิษฐ์ (สิ่งประดิษฐ์, กรรมวิธี) และการออกแบบผลิตภัณฑ์	ต้องจดทะเบียน (ผ่านการพิจารณาตรวจสอบ): สิทธิบัตรการประดิษฐ์ 20 ปี, สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ 10 ปี (นับจากวันยื่นคำขอ)
ลิขสิทธิ์	งานสร้างสรรค์ทางวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือศิลปะ (ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ มาตรา 6)	คุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์งาน โดยไม่ต้องจดทะเบียน: ตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ + 50 ปี (โดยทั่วไป)
เครื่องหมายการค้า	เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้า/บริการ เพื่อแสดงว่าสินค้า/บริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างกับสินค้า/บริการของบุคคลอื่น	มีสิทธิจากการใช้ และจดทะเบียนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของสิทธิ: ต่ออายุได้ทุก 10 ปี
ความลับทางการค้า	ข้อมูลทางการค้าที่ยังไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป มีมูลค่าทางการค้า และมีมาตรการรักษาความลับ	คุ้มครองจากการรักษาความลับและมีมาตรการที่เหมาะสมในการรักษาความลับ: ไม่มีกำหนดเวลาตราบเท่าที่ยังเป็นความลับ

ปรัชญาเบื้องหลังการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ปรัชญาหลักในการคุ้มครองลิขสิทธิ์คือการสร้างสมดุลระหว่างสองวัตถุประสงค์สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดการสร้างผลงานใหม่ ๆ และการเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากงานเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและเศรษฐกิจ

- สร้างแรงจูงใจให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าออกสู่สังคม
- ให้สิทธิแก่สาธารณชนในการเข้าถึงงานสร้างสรรค์อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนา
- การคุ้มครองลิขสิทธิ์ต้องสร้างสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ทั้งสองประการดังกล่าว เพื่อไม่ให้เกิดการผูกขาดมากเกินไป หรือลดทอนแรงจูงใจในการสร้างสรรค์

การสร้างสมดุลในกฎหมายลิขสิทธิ์

การสร้างสมดุลสะท้อนให้เห็นในกฎหมายลิขสิทธิ์ผ่านหลักการสำคัญดังนี้:

ความคิด v การแสดงออกซึ่งความคิด

กฎหมายคุ้มครองเฉพาะการแสดงออกซึ่งความคิด ไม่ใช่ตัวความคิดเอง

ระยะเวลาคุ้มครองลิขสิทธิ์

กำหนดระยะเวลาคุ้มครองที่จำกัด เพื่อให้งานตกเป็นสาธารณสมบัติในที่สุด

ข้อยกเว้นการใช้อย่างเป็นธรรม

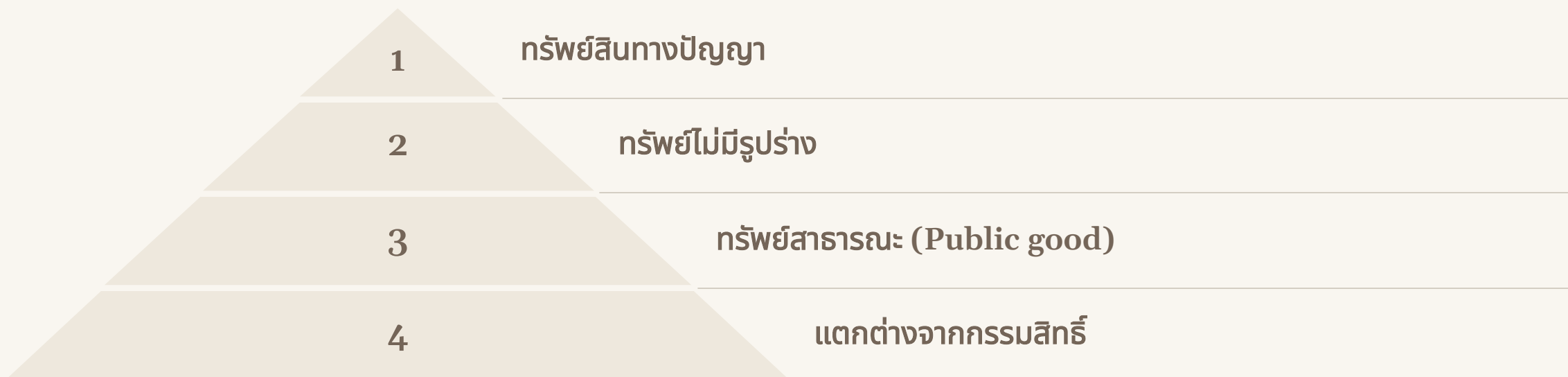
อนุญาตให้มีการใช้งานบางประเภทโดยไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์

การสิ้นสุดสิทธิต่อทรัพย์สินทางปัญญา

เมื่อมีการจำหน่ายงานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบ เจ้าของสิทธิหมดสิทธิควบคุม
การจำหน่ายต่อ

ลักษณะของลิขสิทธิ์ (Copyright)

ลักษณะสำคัญของลิขสิทธิ์สาธารณะ (Public good):

- ไม่สามารถกีดกันการใช้บุคคลอื่น (Non-excludable)
- การใช้โดยคนใดคนหนึ่งไม่เป็นเหตุให้คนอื่นไม่สามารถใช้ (Non-rivalous)

❗ กรณีศึกษา: คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4076/2533 – ผู้ซื้อภาพพิพากษาไปพิมพ์บัตรอวยพรปีใหม่โดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลวินิจฉัยว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างกรรมสิทธิ์ในวัตถุกับลิขสิทธิ์

ครอบคลุม
ประเพณีในงาน
ดนตรีกรรมได้
หรือไม่?

ลิขสิทธิ์สามารถครอบครองทรัพย์สินได้หรือไม่?

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 846/2534

ข้อเท็จจริง

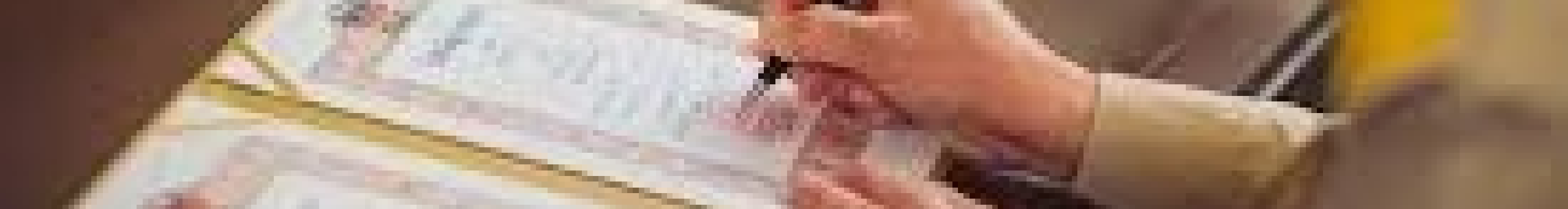
- โจทก์เป็นผู้ประพันธ์คำร้องและทำนอง
- จำเลยนำคำร้องและทำนองเพลงอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์ไปทำสิ่งบันทึกเสียงและโสตทัศนวัสดุ โดยอ้างว่าได้รับอนุญาตจากนาย ป.
- โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาข้อหาละเมิดลิขสิทธิ์ จำเลยยกข้อต่อสู้เรื่องครอบครองทรัพย์สิน

คำวินิจฉัยของศาล

ลิขสิทธิ์แตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไป ดังนี้

- กฎหมายได้กำหนดประเภทของงานที่สามารถมีลิขสิทธิ์ไว้โดยเฉพาะแล้ว
- การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้
- การคุ้มครองลิขสิทธิ์มีระยะเวลาการคุ้มครองที่จำกัด
- สภาพของสิทธิไม่อาจมีการครอบครองเหมือนทรัพย์สินทั่วไป

✕ **บรรทัดฐาน:** สิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์แตกต่างจากกรรมสิทธิในทรัพย์สินทั่วไป จึงไม่อาจอ้างการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการครอบครองทรัพย์สินได้

หลักการคุ้มครองลิขสิทธิ์

คุ้มครองอัตโนมัติ

ลิขสิทธิ์เกิดขึ้นทันทีเมื่อมีการสร้างสรรค์งาน โดยไม่ต้องจดทะเบียนหรือดำเนินการใดๆ (automatic protection)

ไม่มีพิธีการ

ไม่ต้องผ่านกระบวนการทางทะเบียนหรือการตรวจสอบใดๆ ก่อนจะได้รับคุ้มครอง (no formality)

ไม่ต้องสงวนสิทธิ์

ไม่จำเป็นต้องใส่เครื่องหมาย © หรือข้อความแสดงการสงวนสิทธิ์ใดๆ ในงาน (no copyright reservation)

shutterstock.com · 1129233182

เงื่อนไขในการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย

เงื่อนไขทั่วไปในการคุ้มครองลิขสิทธิ์

01

คุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด

กฎหมายคุ้มครองเฉพาะการแสดงออกซึ่งความคิด (expression of idea) ไม่คุ้มครองตัวความคิดหรือแนวคิด

02

เกิดจากการริเริ่มขึ้นเอง

งานต้องมีความริเริ่ม (originality) มิได้ทำซ้ำลอกเลียน หรือดัดแปลง จากงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

03

เกิดจากความวิริยะอุตสาหะ

ต้องเกิดจากความวิริยะอุตสาหะ (creative effort) ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งได้ทุ่มเทกำลัง สติ ปัญญา ความรู้ ความเชี่ยวชาญ วิจารณญาณ (labour skill and judgment) มิใช่สักแต่ว่าทำงานนั้นขึ้น หรืองานนั้นเกิดขึ้นโดยบังเอิญ

❏ **ข้อสังเกต:** การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่เกี่ยวกับคุณค่าของงานหรือคุณค่าทางศิลปะ หากงานเกิดขึ้นโดยบังเอิญ แม้จะมีราคาหรือคุณค่าก็ไม่อาจถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

คำพิพากษาฎีกา 19350/2557

โจทก์อ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ศิลปะหินทรายสามมิติ หรือ “พระพุทธรูปหันหน้าได้” และจำเลยที่ ๑ ซึ่งเคยเป็นตัวแทนจำหน่ายพระพุทธรูปโจทก์ และจำเลยที่ ๒ อดีตช่างปั้นโจทก์ เลียนแบบหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์โจทก์ และนำงานที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ออกจำหน่าย

• จำเลยให้การปฏิเสธ

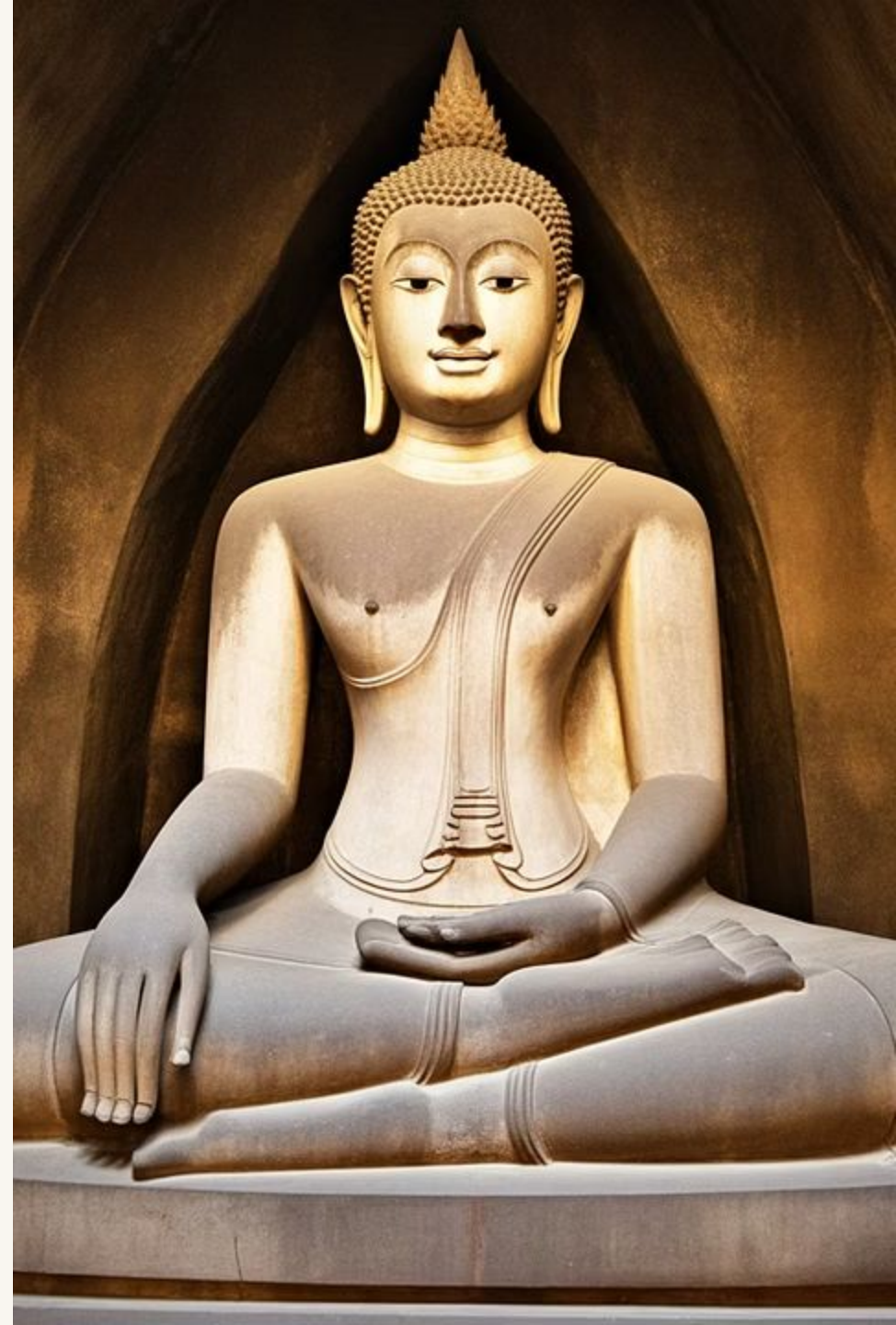
• ศาลไต่สวนแล้ว มีคำสั่งว่า คดีมีมูล ให้ประทับรับฟ้องมาตรา ๒๗(๑) และมาตรา ๖๔ และมาตรา ๗๐

พระพุทธรูปโจทก์

พระพุทธรูปจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 19350/2557

คำวินิจฉัยของศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ กลาง

งานประติมากรรมที่จะได้รับคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ต้องแสดงให้เห็นถึงความสุนทรีย์ภาพหรือคุณค่าในชิ้นงานที่ได้สร้างสรรค์ โดยผู้สร้างสรรค์ต้องใช้ความวิริยะอุตสาหะ หรือความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง มิใช่ นำสิ่งที่ปรากฏอยู่ก่อนแล้วมาปั้นเป็นชิ้นงานของตน

ศาลวินิจฉัยว่า:

- เมื่อพิจารณาพระพักตร์พระพุทธรูปตามวัตถุพยาน เห็นว่า เป็นพระพักตร์พระพุทธรูปเจ้าที่มีอยู่มานานนับพันปีแล้ว ถือไม่ได้ว่าเป็นการสร้างสรรคหรือใช้ความวิริยะอุตสาหะในการคิดริเริ่มขึ้นใหม่
- ส่วนใบโพธิ์ก็เป็นใบโพธิ์ทั่วไปไม่ได้แตกต่างจากใบโพธิ์ตามธรรมชาติ

คำพิพากษากฎีกาที่ 19350/2557

การคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการคุ้มครองการ แสดงออกซึ่งความคิด

ลิขสิทธิ์คุ้มครองเฉพาะการแสดงออกซึ่ง
ความคิด ไม่ใช่คุ้มครองความคิด หรือแนว
ความคิดแต่อย่างใด

งานสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องเป็นงานใหม่

งานสร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครอง
ลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องเป็นงานใหม่ (เหมือน
เงื่อนไขการคุ้มครองสิทธิบัตร) และอาจจะ
เหมือนหรือคล้ายกับงานที่มีอยู่แล้ว แต่ต้อง
เกิดขึ้นโดยการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้
สร้างสรรค์เท่านั้น โดยไม่ได้ลอกเลียนหรือ
ทำซ้ำงานของผู้อื่น

คุณค่าทางศิลปะไม่ใช่เงื่อนไข

คุณค่าทางศิลปะไม่ใช่เงื่อนไขในการ
คุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานสร้างสรรค์ แม้จะ
ไม่มีคุณค่าทางศิลปะ หรือมีคุณค่าทางศิลปะ
เพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่หากผู้สร้างสรรค์
ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะด้วยการทุ่มเทกำลัง
สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ใช้
ประสบการณ์ และวิจารณญาณในการสร้าง
งานนั้น มิใช่สักแต่ทำขึ้น งานนั้นก็ได้รับ
ความคุ้มครองลิขสิทธิ์

คำตัดสิน: แม้ผู้สร้างสรรค์ได้ทำรูปปั้นพระพุทธรูปบนใบโพธิ์โดยเลียนแบบธรรมชาติหรือสิ่งที่ปรากฏอยู่ก่อนแล้ว คือ พระพักตร์พระพุทธรูป ก็ถือว่าผู้
สร้างสรรค์งานรูปปั้นได้สร้างสรรค์งานนั้นด้วยการริเริ่มขึ้นเองและด้วยความวิริยะอุตสาหะแล้ว เพราะมิใช่การสร้างงานนั้นขึ้นโดยทำซ้ำหรือดัดแปลงจาก
งานประติมากรรมรูปปั้นพระพักตร์พระพุทธรูปอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

ชื่อหรือหัวข้อเป็นงานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่?

ข้อเท็จจริง

- โจทย์ฟ้องจำเลยละเมิดลิขสิทธิ์งานวรรณกรรมในเอกสารประชาสัมพันธ์
- เอกสารประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร สารสำคัญของหลักสูตร หัวข้อการอบรม อัตราค่าอบรม ชื่อวิทยากร และรายละเอียดอื่นๆ
- โจทย์อ้างว่าเอกสารดังกล่าวเป็นงานวรรณกรรมที่สร้างสรรค์โดยความเพียรพยายามอุตสาหะ

ประเด็นข้อพิพาท

? โจทย์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรอบรมสัมมนาหรือไม่?

คำวินิจฉัยจะพิจารณาประเด็นสำคัญ:

1. เอกสารประชาสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นงานสร้างสรรค์ที่ใช้ความวิริยะอุตสาหะหรือไม่
2. ชื่อหลักสูตรและหัวข้อต่างๆ ถือเป็นงานวรรณกรรมที่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่
3. เอกสารประชาสัมพันธ์มีลักษณะเป็นงานที่มีความริเริ่ม (originality) หรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2610/2556

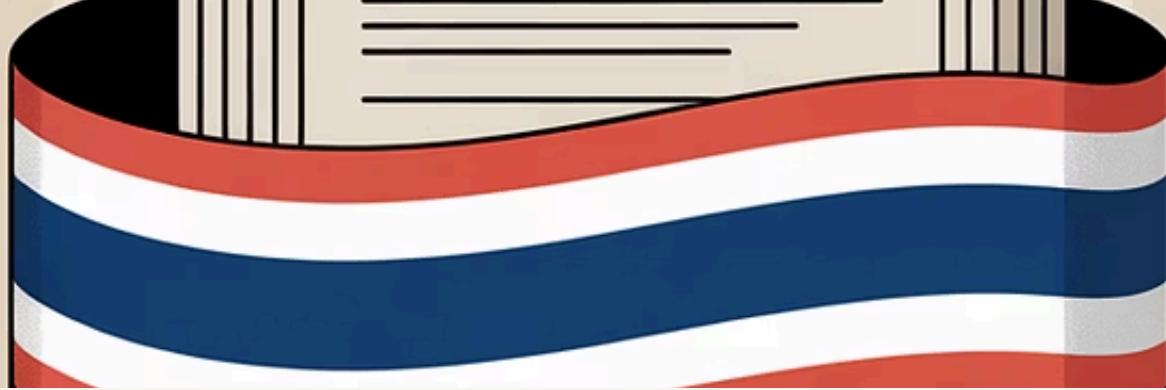
เอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรอบรมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่

เหตุผลของศาลฎีกา

- เอกสารประชาสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเพียงการเชิญชวนให้ลูกค้าของโจทก์เข้าร่วมสัมมนาที่โจทก์จัดขึ้น
- ไม่ว่าผู้ใดจัดอบรมสัมมนาก็ต้องระบุชื่อผู้จัดการอบรม ชื่อหลักสูตร หัวข้ออบรม ชื่อวิทยากร อัตราค่าอบรม วัน เวลา สถานที่อบรม เพื่อเป็นข้อมูลให้ลูกค้าใช้ประกอบการตัดสินใจ
- ชื่อหรือหัวข้อหลักสูตรการสัมมนาตามเอกสารประชาสัมพันธ์ของผู้จัดแต่ละสถาบันจึงซ้ำกันได้ ไม่ใช่เป็นสาระสำคัญของเอกสารประชาสัมพันธ์
- เอกสารโฆษณาประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจการของโจทก์เพื่อผลประโยชน์ของโจทก์เท่านั้น ไม่ใช่เป็นเอกสารใช้ประกอบการอบรมหรือสัมมนา

⊗ คำตัดสิน: เอกสารประชาสัมพันธ์ของโจทก์ยังไม่ถึงกับเป็นการใช้ความรู้ความสามารถ สติปัญญา และความวิริยะอุตสาหะที่เพียงพอถึงขนาดที่จะถือว่าเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์งานนิพนธ์อันเป็นวรรณกรรมที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

บรรทัดฐานจากคำพิพากษานี้ชี้ให้เห็นว่า งานที่เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลทั่วไปที่มีลักษณะเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ไม่ถือว่ามีความริเริ่มสร้างสรรค์เพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

เงื่อนไขเฉพาะ มาตรา 8

1 กรณียังไม่มีภาระโฆษณางาน

ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็น:

- บุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
- บุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติของประเทศที่เป็นภาคีของอนุสัญญากรุงเบิร์น หรือความตกลงทริปส์
- บุคคลหรือนิติบุคคลที่อยู่ในประเทศไทยหรือประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งาน

2 กรณีที่ได้โฆษณางานแล้ว

ผู้สร้างสรรค์งานไม่ว่ามีสัญชาติใด หรือเป็นนิติบุคคลจัดตั้งที่ใด หรือสร้างงานขึ้นที่ใด หากได้มี:

- การโฆษณาครั้งแรกในประเทศไทย
- โฆษณาครั้งแรกในประเทศภาคีซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย
- โฆษณาครั้งแรกในประเทศอื่น แต่ได้มีการโฆษณางานดังกล่าวในประเทศไทย หรือประเทศภาคี ภายใน 30 วัน นับแต่ได้โฆษณาครั้งแรก
- โฆษณาครั้งแรกในประเทศอื่น แต่ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือผู้มีสัญชาติประเทศภาคี ในขณะที่มีการโฆษณารั้งแรก

การโฆษณางาน

ความหมายและผลทางกฎหมาย

"การโฆษณา" หมายความว่า การนำเสนอจำลองงานไม่ว่าในรูปลักษณะอย่างใดที่สร้างขึ้นโดยความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ออกจำหน่าย โดยนำเสนอจำลองนั้นมีปรากฏต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมากพอสมควรตามสภาพของงานนั้น

ข้อยกเว้น: การโฆษณาไม่รวมถึง

- การแสดงหรือการทำให้ปรากฏซึ่งนาฏกรรม ดนตรีกรรม หรือภาพยนตร์
- การบรรยายหรือการปาฐกถาซึ่งวรรณกรรม
- การแพร่เสียงแพร่ภาพเกี่ยวกับงานใด
- การนำศิลปกรรมออกแสดง
- การก่อสร้างงานสถาปัตยกรรม

 ข้อควรระวังในการฟ้องคดี: ถ้าโจทก์มีสัญชาติประเทศอื่น แต่โจทก์ไม่บรรยายฟ้องว่าประเทศที่โจทก์ถือสัญชาติเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี หรือไม่ได้ระบุเงื่อนไขอื่นๆ ตามมาตรา 8 ถือว่าเป็นฟ้องอาญาที่ไม่ชอบ ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ กลาง ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 158(5) แม้จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลก็ไม่อาจลงโทษได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 7407/2553)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7616/2560

กรณีโจทก์ไม่ได้ระบุงานโฆษณาในงานในคำฟ้อง

ข้อเท็จจริง

- โจทก์มีสัญชาติไทยอายุ 25 ปี เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่าย
- โจทก์เป็นผู้สร้างสรรค์และได้นำภาพถ่ายดังกล่าวลงโฆษณาขายสินค้าทางคอมพิวเตอร์ในเว็บไซต์
- โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 27, 31, 69 และ 70 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มาตรา

9

คำพิพากษา

- ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เห็นว่า คดีพอวินิจฉัยได้จึงให้งดไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
- จำหน่ายคดีสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยให้โจทก์ไปยื่นฟ้องเป็นคดีใหม่ยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาต่อไป
- โจทก์ฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7616/2560

คำวินิจฉัยของศาลฎีกา

แม้ฟ้องของโจทก์จะไม่บรรยายระบุว่าได้ทำการโฆษณางานครั้งแรกเมื่อใด แต่โจทก์อาจได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่ายในกรณีที่ยังไม่ได้มีการโฆษณา
งานได้เมื่อโจทก์มีสัญชาติไทยและเป็นผู้สร้างสรรค์งานภาพถ่ายนั้นเองโจทก์ก็ย่อมได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวทันทีที่สร้างสรรค์งานเสร็จแม้จะยัง
มิได้โฆษณางานนั้น ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 8 (1)

การสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่ายเกิดขึ้นทันทีเมื่อผู้
สร้างสรรค์ชาวไทยได้สร้างสรรค์งานเสร็จ แม้
จะยังไม่ได้โฆษณางานนั้น

อายุการคุ้มครอง

ลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่ายมีอายุ 50 ปี นับแต่ได้
สร้างสรรค์งานนั้นขึ้นตามมาตรา 21

สถานะการคุ้มครอง

เมื่อขณะฟ้องโจทก์มีอายุเพียง 25 ปี แม้จะฟัง
ว่าโจทก์ได้สร้างสรรค์งานนั้นตั้งแต่โจทก์เกิด
งานภาพถ่ายของโจทก์ก็ยังคงอยู่ในอายุแห่งการ
คุ้มครอง 50 ปี

✔ คำวินิจฉัย: จึงถือได้ว่าฟ้องของโจทก์ได้แสดงให้เห็นว่าโจทก์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่ายที่โจทก์สร้างสรรค์ขึ้นและยังอยู่ในอายุแห่งการ
คุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 21

เงื่อนไขตามคำพิพากษา: งานอันมีลิขสิทธิ์ต้องชอบด้วยกฎหมาย

หลักการสำคัญ

งานอันมีลิขสิทธิ์ต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย งานที่มีเนื้อหาขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนไม่อาจได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ตัวอย่างคำพิพากษา

- คำพิพากษากฎีกาที่ 3705/2530: ภาพยนตร์เรื่อง "อาถรรพ์น้ำมันพราย" มีฉากร่วมเพศระหว่างหญิงและชาย โจทก์จึงไม่อาจเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวได้
- คำพิพากษากฎีกาที่ 2652/2561: วิดีโอลามกไม่ใช่งานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

⊗ บทสรุปสำคัญ: กฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ให้ความคุ้มครองแก่งานที่มีลักษณะลามกอนาจาร หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แม้ว่างานนั้นจะผ่านเงื่อนไขอื่นๆ ในการได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2652/2561

แม้ลำตัวของตุ๊กตาจะมีขนาดเล็กและบางตัวมีอวัยวะเพศชายที่ขนาดยาวเท่าแขนของตุ๊กตาบางตัวมีอวัยวะเพศชายที่มีขนาดยาวเท่าแขนของตุ๊กตา และหน้าอกที่ใหญ่กว่าปกติรวมอยู่ด้วยกันก็ตาม แต่อวัยวะเพศชายดังกล่าวก็เป็นเพียงการเลียนแบบอวัยวะเพศชายตามธรรมชาติซึ่งแตกต่างจากอวัยวะเพศชายของมนุษย์โดยทั่วไปจึงทำให้ผู้พบเห็นตุ๊กตาของโจทก์อาจเกิดความสนใจในลักษณะขบขันมากกว่าที่จะคิดไปว่าเป็นเรื่องทางเพศหรือเป็นเรื่องอุจาดบัดสีที่นำไปสู่ความใคร่ทางกามารมณ์ได้ แม้การประติมากรรมตุ๊กตาของโจทก์จะมีการแสดงออกให้เห็นถึงอวัยวะเพศชายแต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมในการจำหน่ายสินค้าตุ๊กตาดังกล่าวให้แก่เด็กหรือเยาวชนเท่านั้น ยังไม่ถึงขนาดที่จะรับฟังได้ว่าตุ๊กตาของโจทก์เป็นสิ่งลามกอนาจารอันขัดต่อกฎหมายและเป็นงานที่ไม่มีลิขสิทธิ์

ตุ๊กตาโจทก์

ตุ๊กตาจำเลย

การออกแบบเพื่อวปส.ในการใช้งาน ไม่อาจถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

หลักการพิจารณางานลิขสิทธิ์

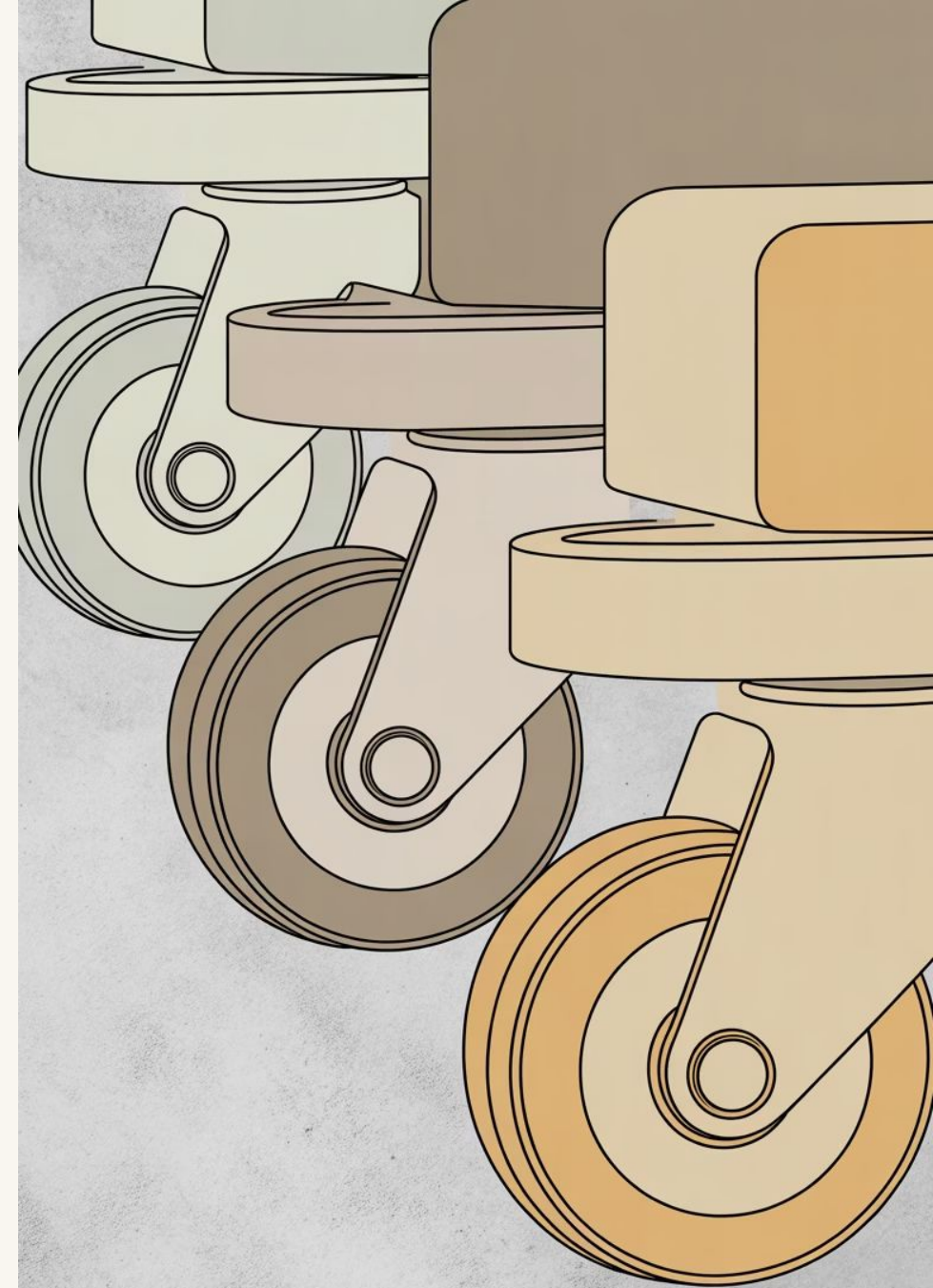
ลูกล่อกทางเลื้อนถูกออกแบบตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน มีรูปลักษณะตามข้อจำกัดของลูกล่อกทั่วไป แม้จะมีการปรับปรุงให้สวยงามโดยกำหนดส่วนเว้าโค้ง มุม และสีต่างๆ

ความงามไม่สามารถแยกจากประโยชน์ใช้สอย

ความสวยงามของลูกล่อกทางเลื้อนไม่สามารถแยกออกจากตัวสินค้าที่มุ่งประสงค์ต่อประโยชน์การใช้สอยได้ จึงไม่ถือว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะหรือเริ่มต้นจากงานที่มีความงามเป็นจุดเริ่มต้น

ข้อสรุปของศาลฎีกา

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7117/2552 ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าลูกล่อกทางเลื้อนของโจทก์ที่ 1 ไม่อาจถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ เนื่องจากเป็นการออกแบบที่มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

ข้อสอบเนติบัณฑิต 2565: กรณีตู้ชงเครื่องดื่มอัตโนมัติ

บริษัทกระรอกบิน จำกัด

- ได้รับสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์สำหรับตู้ชงเครื่องดื่มอัตโนมัติที่ใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า
- มีข้อถือสิทธิในการใช้ระบบควบคุมและแขนกลในการชั่ง ตวง วัด
- มีเมนูเครื่องดื่มกว่า 170 เมนู พร้อมชื่อและภาพวาดที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง
- วางตู้ชงเครื่องดื่มในชื่อ "ตู้กระรอกบิน" ตามสถานที่ต่างๆ

บริษัทสิงโตบิน จำกัด

- คิดค้นตู้ชงเครื่องดื่มอัตโนมัติอย่างอิสระด้วยตนเอง
- ตู้มีลักษณะ กลไกการทำงาน และประโยชน์ใช้สอยเหมือนกับตู้กระรอกบินทุกประการโดยบังเอิญ
- คิดค้นสูตรเครื่องดื่มด้วยตนเอง แต่ใช้ชื่อเมนูและภาพเครื่องดื่มจากตู้กระรอกบิน
- นำตู้ชงเครื่องดื่มวางตามสถานที่ต่างๆในชื่อ "ตู้สิงโตบิน"

ประเด็นปัญหา: การกระทำของบริษัทสิงโตบิน จำกัด ละเมิดสิทธิบัตรการประดิษฐ์ตู้ชงเครื่องดื่มอัตโนมัติและละเมิดลิขสิทธิ์ในชื่อและภาพเมนูเครื่องดื่มของบริษัทกระรอกบิน จำกัด หรือไม่ อย่างไร

ร่งคำตอบ: การละเมิดสิทริบัตรและลิขสิทริ

การละเมิดสิทริบัตร

ถือเป็นการละเมิดสิทริบัตร แม้บริษัทสิงโตบิน จำกัด จะคิดคั่นตู้สิงโตบินอย่างอิสระด้วยตนเอง แต่เมื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นโดยมีขอบเขตของการประดิษฐ์ตามที่ระบุในข้อถือสิทริของสิทริบัตรการประดิษฐ์ของบริษัทกระรอกบิน จำกัด การผลิตตู้สิงโตบินและนำไปใช้วางตามสถานที่ต่างๆ จึงถือเป็นการละเมิดสิทริบัตรตามมาตรา 36 วรรคหนึ่ง (1) แห่ง พ.ร.บ. สิทริบัตร พ.ศ. 2522

การละเมิดลิขสิทริ

ชื่อเมนูเครื่องดื่ม: ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทริ เนื่องจากชื่อเมนูเครื่องดื่มยังไม่ถึงขนาดที่จะถือว่าเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์งานนิพนธ์อันเป็นวรรณกรรมที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทริ

ภาพเครื่องดื่ม: ถือเป็นการละเมิดลิขสิทริโดยการทำซ้ำงานศิลปกรรม ประเภทงานจิตรกรรม ตามมาตรา 27(1) และยังเป็น การเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งงานศิลปกรรมที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทริเพื่อหากำไร ตามมาตรา 31(2) แห่ง พ.ร.บ.ลิขสิทริ พ.ศ. 2537

งานสร้างสรรค์ 9 ประเภทตาม มาตรา 6 พรบ. ลิขสิทธิ์

งานวรรณกรรม หนังสือ จุลสาร สิ่งพิมพ์ โปรแกรม คอมพิวเตอร์	งานนาฏกรรม ท่ารำ ท่าเต้น และการแสดงที่ประกอบเป็น เรื่องราว	งานศิลปกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ศิลปะประยุกต์
งานดนตรีกรรม ทำนอง ทำนองและเนื้อร้อง โน้ตเพลง	งานสิ่งบันทึกเสียง เทป ซีดี และสื่อบันทึกเสียงอื่นๆ	งานโสตทัศนวัสดุ วีซีดี ดีวีดี ที่มีภาพหรือมีทั้งภาพและเสียง
งานภาพยนตร์ งานอันประกอบด้วยลำดับของภาพที่ฉาย ต่อเนื่องได้	งานแพร่เสียงแพร่ภาพ การเผยแพร่เสียงหรือภาพทางสถานี กระจายเสียงหรือโทรทัศน์	งานอื่นใด ในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือ ศิลปะ

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 ได้กำหนดงานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ไว้ 9 ประเภท โดยแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะและขอบเขตการคุ้มครองที่แตกต่างกัน

งานวรรณกรรม

"วรรณกรรม" หมายความว่า งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียนสิ่งพิมพ์ หรือ ปาถกฐา เทศนา คำปราศรัยสุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย

- พรบ.ลิขสิทธิ์ มาตรา 4

ข้อสังเกตเพิ่มเติม:

- โปรแกรมคอมพิวเตอร์อาจถือเป็นงานโสตกทัศน์วัตถุได้ด้วย
- งานวรรณกรรมต้องแสดงถึงทักษะ การตัดสินใจ และความวิริยะอุตสาหะ

❗ **กรณีศึกษา:** บทความเกี่ยวกับวิตามินอี

ถึงแม้ว่าบทความเกี่ยวกับวิตามินอีจะเป็นการนำเอาข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาเรียบเรียง แต่หากบทความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงทักษะ การตัดสินใจ และความวิริยะอุตสาหะ (Skill, judgment and effort) ในการนำข้อมูลที่มีอยู่มาเรียบเรียงเป็นบทความแล้ว ก็สามารถเป็นงานสร้างสรรค์ (Originality) และถือได้ว่าบทความดังกล่าวเป็นงานวรรณกรรม (Literary work) อันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 11047/2551)

โปรแกรมคอมพิวเตอร์

"โปรแกรมคอมพิวเตอร์" หมายถึง คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดที่นำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงาน หรือเพื่อให้ผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลักษณะใด

- พรบ.ลิขสิทธิ์ มาตรา 4

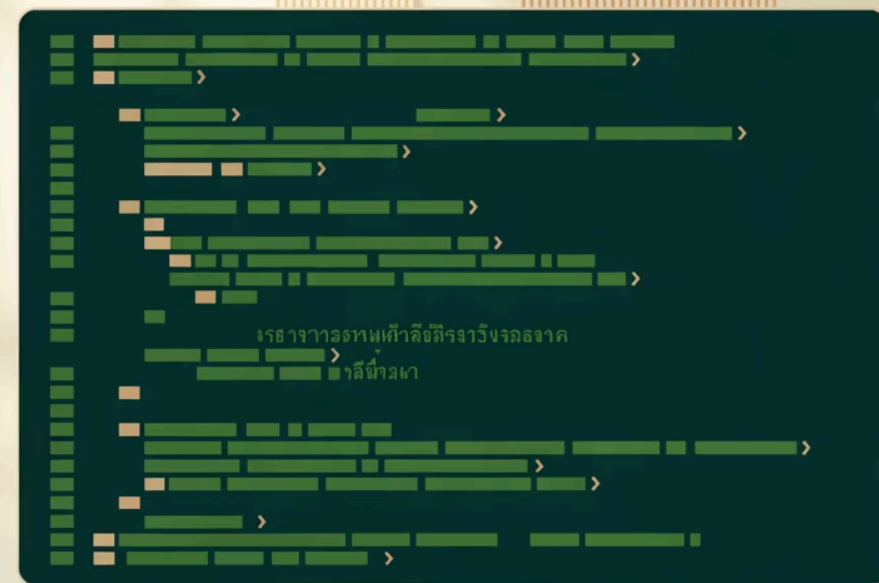
ภาษาคอมพิวเตอร์

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต้องเป็นภาษาคอมพิวเตอร์ที่เป็นภาษาเครื่อง (machine language) หรือภาษาระดับสูง (high level language หรือ source language)

- **Object program:** โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เขียนด้วยภาษาเครื่อง
- **Source program:** โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เขียนด้วยภาษาระดับสูง

ข้อมูลในเว็บไซต์ไม่ใช่โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตามคำพิพากษาที่ 7586-7587/2555 ข้อมูลในเว็บไซต์ที่เป็นภาษาอังกฤษอันเกี่ยวกับการซื้อขายบ้าน ที่ดิน สื่อการนัดพบชาวต่างชาติ บริการรับทำวีซ่า รับจัดพิธีสมรส การให้บริการแปลภาษา บริการเช่ารถยนต์ และธุรกิจเกี่ยวกับผ้าไหมไทย มิใช่ภาษาคอมพิวเตอร์ จึงมิใช่โปรแกรมคอมพิวเตอร์

UI อาจเป็นเพียงแนวความคิดซึ่งไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

1

ส่วนเชื่อมประสานกับผู้ใช้ (User Interface)

ส่วนเชื่อมประสานกับผู้ใช้เป็นส่วนที่ทำให้ผู้ใช้สามารถส่งคำสั่งให้เครื่องทำงานตามที่ต้องการ และแสดงผลลัพธ์จากการประมวลผล

สัญลักษณ์และวิธีการสัมผัสที่หน้าจอเพื่อส่งคำสั่งถือเป็นแนวความคิดว่าผู้ใช้เครื่องจะสื่อสารกับเครื่องอย่างไร และเครื่องจะตอบสนองต่อคำสั่งอย่างไร

2

การละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ถือไม่ได้ว่า user interface เป็นสิ่งที่โจทก์สามารถผูกขาดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว ทั้งไม่ใช่สิ่งที่โจทก์จะได้รับความคุ้มครองในฐานะเจ้าของหรือผู้สร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์

โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของจำเลยที่ 1 ทำซ้ำหรือลอกเลียน Source code หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของโจทก์

3

หลักการตีความของศาล

แนวความคิดในการทำงานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามที่ผู้ว่าจ้างประสงค์ แม้จะมีความคล้ายคลึงกัน ก็ไม่ใช่หลักฐานยืนยันยันว่าจำเลยลอกเลียน Source Code ของโจทก์

การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้รหัสต้นทางหรือซอร์สโค้ดที่แตกต่างกันสามารถสั่งให้แสดงผลที่หน้าจอหรือส่วนประสานกับผู้ใช้ออกมาเหมือนกันได้ การดูชุดคำสั่งแล้วได้แนวคิดเพื่อไปเขียนชุดคำสั่งของตนเองเป็นโปรแกรมขึ้นมาใหม่ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ตามคำพิพากษาที่ 4124/2558 ศาลฎีกาตัดสินว่าจำเลยไม่มีความผิดฐานร่วมกันละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของโจทก์

การทำซ้ำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ ก็ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต้นฉบับ

งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น

การทำซ้ำโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 30(1)

การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรอง

การทำซ้ำจากโปรแกรมที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์แล้ว ก็ยังคงถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ต่องานต้นฉบับเช่นกัน

การทำซ้ำโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น ไม่ว่าจะเป็นการทำซ้ำจากบันทึกของงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ที่ผู้เสียหายอนุญาตให้ทำขึ้น หรือทำซ้ำจากบันทึกของงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีผู้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย ก็ล้วนเป็นการกระทำต่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ซึ่งถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 30 (1)

นาฏกรรม

"นาฏกรรม" หมายความว่า งานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว และให้หมายความรวมถึงการแสดงโดยวิธีใดด้วย

องค์ประกอบสำคัญ

ต้องเป็น "งานที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว" เท่านั้น เช่น การเต้นโขน การเต้นบัลเลต์ ไม่รวมถึงการเต้นเบรกดแดนซ์ ดิสโก้แดนซ์ เพราะไม่ได้ประกอบขึ้นเป็นเรื่องเป็นราว

ขอบเขตความหมาย

"การแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว" หมายถึง การแสดงที่มีลักษณะทำนองเดียวกับการรำ การเต้น การทำท่า

ไม่รวมถึงการแสดงละคร การแสดงภาพยนตร์ ซึ่งไม่ใช่งานนาฏกรรม แม้ว่าจะมีการแสดงที่ประกอบขึ้นมาเป็นเรื่องราวตามบทละคร

❖ กรณีศึกษา: เกมโชว์ไม่ใช่งานนาฏกรรม

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2681/2553 เกมโชว์ไม่ใช่งานนาฏกรรม เพราะผู้เล่นเกมโชว์มีอิสระที่จะกระทำการใดๆ ภายใต้กรอบกติกาที่กำหนดไว้ เพื่อให้ตนชนะการเล่นเกมนั้นได้ หากว่าผู้เล่นเกมโชว์จะต้องปฏิบัติตามรูปแบบและกฎกติกาที่กำหนดไว้โดยไม่มีอิสระ เกมโชว์จึงมีลักษณะเช่นเดียวกับการแข่งขันกีฬา และไม่ใช่งานนาฏกรรม

ศิลปกรรม

งานภาพพิมพ์

งานศิลปกรรมที่สร้างโดยการวาดเขียนลงบนวัสดุเพื่อพิมพ์ด้วยหมึก

งานภาพประกอบและแผนที่

งานภาพประกอบ แผนที่ โครงสร้าง ภาพร่าง หรืองานสร้างสรรค์รูปทรงสามมิติอันเกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์

การปรับปรุงแผนที่ทางหลวงให้สวยงามไม่ถือเป็นงานดัดแปลงอันมีลิขสิทธิ์

โจก้นำแผนที่ของกรมทางหลวงมาปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามตามความเหมาะสมในการใช้งาน แต่โจกมิได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอันเป็นสาระสำคัญจากแผนที่เดิมแต่อย่างใด

เหตุผลในการตัดสิน:

สัญลักษณ์ต่างๆ รวมทั้งรูปแบบเข็มนาฬิกาและเส้นมาตราส่วนเป็นสัญลักษณ์สากลที่ใช้กันทั่วไปในแผนที่

การปรับปรุงเป็นเพียงการแบ่งส่วนใหม่ รวมเป็นรูปเล่มและให้สีเท่านั้น

ไม่ได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแผนที่ทางหลวงในสาระสำคัญถึงขนาดสร้างสรรค์ชิ้นใหม่

i หลักการเรื่องการดัดแปลง

การดัดแปลงที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญถึงขนาดสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ ไม่ใช่เพียงแค่การลอกเลียนมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วหรือใช้กันทั่วไป

การที่โจกเพียงแต่ได้นำแผนที่ของกรมทางหลวงมาแบ่งส่วนใหม่รวมเป็นรูปเล่มและให้สีเท่านั้นถือว่าโจกมิได้รับปรับแก้ไขเพิ่มเติมแผนที่ทางหลวงของกรมทางหลวงในสาระสำคัญถึงขนาดสร้างสรรค์ชิ้นใหม่อันจะพอถือได้ว่าเป็นการดัดแปลง โจกจึงไม่ได้ลิขสิทธิ์ในรูปแผนที่ทางหลวงในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ.2537 มาตรา9ประกอบมาตรา4 ฎีกา 4486/2539

ศิลปกรรม (ต่อ)

1

งานจิตรกรรม

งานสร้างสรรค์รูปทรงที่ประกอบด้วยเส้น แสง สี หรือสิ่งอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน สามารถทำลงบนวัสดุใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น กระดาษ ผ้า อิฐ หิน ดิน ทราย และอื่นๆ

2

งานประติมากรรม

งานที่มีรูปทรง มีส่วนลึก ส่วนนูน ปรากฏเป็นปริมาตรที่สัมผัสจับต้องได้ ผู้สร้างสรรค์ต้องใช้ฝีมือและความวิริยะอุตสาหะทำขึ้นด้วย

ศิลปกรรม (ต่อ)

งานภาพถ่าย

งานสร้างสรรค์ภาพที่เกิดจากการใช้เครื่องมือบันทึกภาพ โดยให้แสงผ่านเลนส์ไปยังฟิล์มหรือกระจกและล้างด้วยน้ำยาซึ่งมีสูตรเฉพาะ หรือด้วยกรรมวิธีใดๆ อันทำให้เกิดภาพขึ้น หรือการบันทึกภาพโดยเครื่องมือหรือวิธีการอย่างอื่น

❶ กรณีศึกษา: หนังสือภาพถ่ายผลไม้

โจทก์เป็นผู้ทำหรือก่อให้เกิดหนังสือชื่อผลไม้ชุดที่ 1 ด้วยตนเอง โดยใช้ความรู้ความสามารถในฐานะสำนักพิมพ์สร้างสรรคงานด้วยการกุมเหความรู้ วิจารณ์ญาณ ฝีมือ แรงงาน โดยขั้นตอนถ่ายรูปผลไม้ต้องคัดสรรผลไม้ที่มีผลสมบูรณ์จากจังหวัดระยองและจันทบุรีมาทำความสะอาด จัดวางตำแหน่งผลไม้จากนั้นก็มีทีมงานช่างถ่ายภาพรูปลงในฟิล์มใหญ่แล้วนำภาพไปสแกนโดยระบบคอมพิวเตอร์เสร็จแล้วมีข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับผลไม้ประกอบรูปผลไม้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ภาพถ่ายรูปผลไม้จึงเป็นงานศิลปกรรมประเภทงานภาพถ่าย ส่วนข้อมูลอธิบายผลไม้เป็นงานวรรณกรรมประเภทสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6

(คำพิพากษาที่ 5259/2549)

งานศิลปกรรม (ต่อ)

งานสถาปัตยกรรม

1. งานออกแบบอาคารสิ่งปลูกสร้างที่สามารถนำไปใช้ก่อสร้างได้แล้ว ไม่ใช่เป็นเพียงแบบร่าง หรืออยู่ในขั้นความคิดเท่านั้น
2. งานออกแบบตกแต่งภายในหรือภายนอกอาคารซึ่งปลูกสร้าง
3. งานออกแบบตกแต่งบริเวณของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง เช่น สนามหญ้า สวนหย่อม เป็นต้น
4. งานออกแบบสร้างหุ่นจำลองของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง เช่น แบบหุ่นจำลองแบบอาคารสรรพสินค้า แบบหุ่นจำลองสะพานข้ามแม่น้ำ เป็นต้น

ศิลปะประยุกต์

งานที่นำเอางานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย สถาปัตยกรรม หรืองานภาพประกอบ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น นอกเหนือจากการชื่นชมในคุณค่าของตัวงานดังกล่าวนั้น

เช่น นำไปใช้สอย นำไปตกแต่งวัสดุหรือสิ่งของอันเป็นเครื่องใช้ หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า

ศิลปะประยุกต์มุ่งเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ใช่เพื่อชื่นชมคุณค่าในตัวงานนั่นเอง

คำพิพากษาที่ 6379/2537

1

การพัฒนาปากกา

โจทก์ผลิตปากกาออกจำหน่ายโดยมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนหลายขั้นตอน ตั้งแต่การออกสำรวจและทำการวิจัยทางการตลาด เพื่อทราบความนิยมและความต้องการของผู้ใช้ปากกาลูกอื่น

2

การสร้างสรรคงาน

นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาให้กรรมการและลูกจ้างของโจทก์ทั้งสี่ทำการคิดค้นรูปทรงและลวดลายของปากกา โดยยกร่างในกระดาษและปรึกษาหารือกันจนได้รูปทรงและลวดลายเป็นที่พอใจ

3

การผลิต

ได้มีการเขียนแบบทำหุ่นจำลองออกแบบชิ้นส่วนแม่พิมพ์กับหุ่นจำลองของปากกาดังกล่าว ซึ่งเป็นงานสร้างสรรค์รูปทรงที่เกี่ยวกับทำแม่พิมพ์และผลิตปากกาทั้งสองแบบดังกล่าวออกจำหน่าย

4

การคุ้มครองลิขสิทธิ์

แบบปากกาเป็นงานศิลปกรรมประเภทงานจิตรกรรม (การเขียนลายเส้นเป็นรูปทรง) และประติมากรรม (หุ่นจำลองที่มีปริมาตรสัมผัสจับต้องได้) มาประกอบกันและสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยและการค้า จึงเป็นงานศิลปประยุกตอันได้รับความคุ้มครอง

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าปากกาดังกล่าวเป็นงานศิลปประยุกตอันอาจได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

งานดนตรีกรรม และงานโสตทัศนวัสดุ

งานดนตรีกรรม

งานเกี่ยวกับเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อบรรเลงหรือขับร้องไม่ว่าจะมีทำนองและคำร้องหรือมีทำนองอย่างเดียว และให้หมายความรวมถึงโน้ตเพลงหรือแผ่นภูมิเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว

- จะต้องมีการทำนองเป็นสำคัญ (ฎีกาที่ 9602/2554 เด็กดอยใจดี)
- รวมถึงโน้ตเพลง หรือแผ่นภูมิที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว
- คำร้องหากได้ร้อยกรองถ้อยคำขึ้นเป็นเรื่องราว ไม่ใช่เพียงคำคมสั้นๆ ที่ไม่เป็นเรื่องราว ก็ถือว่าเป็นงานวรรณกรรม

งานโสตทัศนวัสดุ

งานอันประกอบด้วยลำดับของภาพโดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะอย่างไร อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก โดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบงานนั้นด้วยถ้ามี

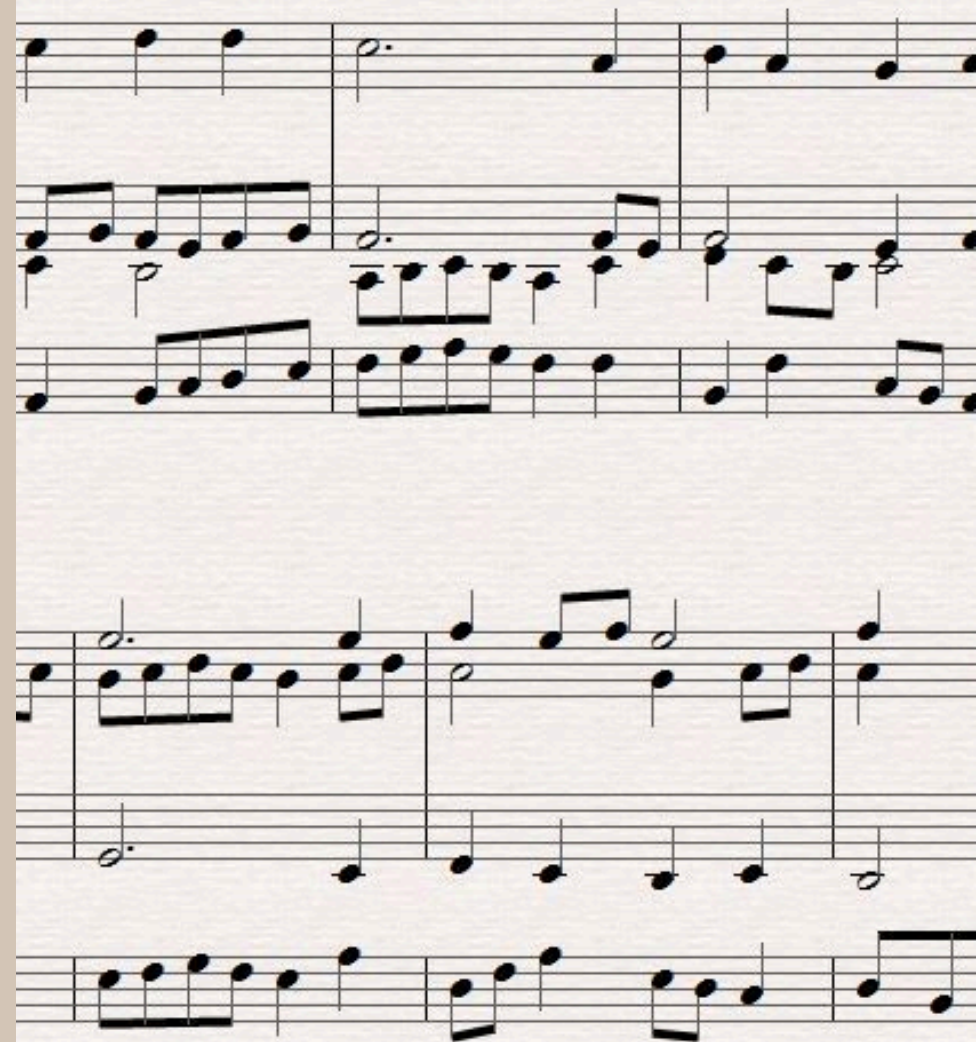
ตัวอย่างงานโสตทัศนวัสดุ เช่น วีดีโอเทป ซีดี ดีวีดี หรือไฟล์วิดีโอดิจิทัล

Now Thank We All Our God

A Processional for Organ

to (♩=88)

SOKEN
The audio that you can trust

เอาชื่อเพลงไปเผยแพร่ไม่ใช่ละเมิดงานดนตรีกรรม

ข้อเท็จจริงในคดี

โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสามร่วมกันนำเพลง "วันเวลา" และเพลง "เจ็ดนิตเดียว" ไปลงโฆษณาเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์และเผยแพร่ทางโทรทัศน์โดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์

บริษัทจำเลยที่ 1 ลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์และสปอตโทรทัศน์โดยแสดงข้อความว่า "หน้าจอ MP3 แบบภาษาไทยจาก VCD SOKEN 190" และมีข้อความในจอภาพว่า "แผ่นดีสก์ MP3 01 วันเวลา 02 เจ็ดนิตเดียว"

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

งานเพลงเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทดนตรีกรรม ซึ่งงานดนตรีกรรมที่จะถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ มาตรา 4 จะต้องมีการทำนองเพลงหรือโน้ตเพลงหรือแผนภูมิเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้วเป็นหลัก

จะมีคำร้องด้วยหรือไม่ก็ได้ สำคัญเฉพาะคำร้องหรือชื่อเพลงยังไม่ถือว่าเป็นงานดนตรีกรรมอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายดังกล่าว

คำวินิจฉัยของศาล

จำเลยเพียงเอาแต่ชื่อเพลง "วันเวลา" และชื่อเพลง "เจ็ดนิตเดียว" มาโฆษณาเผยแพร่ต่อสาธารณชนเท่านั้น มิได้นำทำนองเพลงหรือโน้ตเพลงหรือแผนภูมิเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานและคำร้องของเพลงทั้งสองดังกล่าวมาโฆษณาเผยแพร่

การกระทำของจำเลยทั้งสามไม่เป็นการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์งานดนตรีกรรมของโจทก์ (คำพิพากษาที่ 826/2548)

ภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง

ภาพยนตร์ (Cinematographic Works)

โสตทัศนวัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพ ซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่นเพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ และให้ความหมายรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วยถ้ามี

ความหมายของ "นำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์"

การนำภาพหลายๆ ภาพมาบันทึกลำดับและฉายออกไปด้วยความเร็วระดับหนึ่ง (เช่น 24 หรือ 30 เฟรมต่อวินาที) จนสายตาและสมองของมนุษย์ถูกหลอกให้มองเห็นว่า "ภาพนั้นเกิดการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง" (Illusion of Motion) ดังนั้น กฎหมายจึงบัญญัติให้ "ภาพยนตร์" เป็นสับเซต (Subset) หรือประเภทหนึ่งของ "โสตทัศนวัสดุ" โดยมีเงื่อนไขพิเศษเพิ่มขึ้นมาว่า ลำดับภาพนั้นต้องทำให้เกิดภาพเคลื่อนไหวได้นั่นเอง

งานภาพยนตร์ครอบคลุมถึงภาพเคลื่อนไหวที่สร้างสรรค์ขึ้นจากลำดับของภาพ ไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวต่อเนื่อง และไม่ว่าจะบันทึกลงในฟิล์ม เทปวิดีโอ แผ่นดิสก์ดิจิทัล หรือรูปแบบอื่นใดที่สามารถนำมาฉายซ้ำได้ ตัวอย่างเช่น วิดีโอเทปบันทึกการแสดงคอนเสิร์ต ภาพยนตร์สารคดี หรือคลิปวิดีโอสั้น ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเผยแพร่และรับชม ภาพยนตร์เหล่านี้ได้รับการคุ้มครองทั้งในรูปของโสตทัศนวัสดุและงานภาพยนตร์

สิ่งบันทึกเสียง (Sound Recordings)

งานอันประกอบด้วยลำดับของเสียงดนตรี เสียงการแสดง หรือเสียงอื่นใด โดยบันทึกลงในวัสดุ ไม่ว่าจะ มีลักษณะใดใดอันสามารถนำมาเล่นซ้ำได้อีกโดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น แต่ทั้งนี้มิให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์หรือเสียงประกอบโสตทัศนวัสดุอย่างอื่น

- สิ่งบันทึกเสียงจะคุ้มครองเฉพาะการบันทึกเสียงเท่านั้น ไม่รวมถึงเนื้อหาดนตรีหรือคำร้อง ซึ่งจัดเป็น สิทธิต่างเคียง ที่ให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ
- ตัวอย่างเช่น แผ่นเสียงไวนิลที่บันทึกบทเพลงคลาสสิก, ซีดีเพลงป๊อปที่วางจำหน่ายในตลาด, หรือ เทปคาสเซตที่บันทึกรายการวิทยุ
 - ข้อยกเว้นสำคัญคือ ไม่รวมถึงเสียงประกอบที่ฝังอยู่ในงานภาพยนตร์หรือโสตทัศนวัสดุอื่น ๆ เนื่องจากเสียงเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของงานลิขสิทธิ์หลักอยู่แล้ว

ลิขสิทธิ์ในการสร้างสรรค์เพลง

เพลงหนึ่งเพลงประกอบด้วยลิขสิทธิ์หลายส่วน ทั้งในส่วนของการสร้างสรรค์ที่เป็นตัวเพลง (ทำนองและคำร้อง) การเรียบเรียงเสียงประสาน การบันทึกเสียง และสิทธินักแสดง ซึ่งแต่ละส่วนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ในฐานะงานสร้างสรรค์ที่มี Originality และ Labour of Skill

ความคุ้มครองทางกฎหมายของลิขสิทธิ์เพลง

ลิขสิทธิ์ในทำนอง

ทำนองเพลงที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ได้รับความคุ้มครองในฐานะงานดนตรีกรรม ผู้ประพันธ์ทำนองเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในส่วนนี้

สิทธินักแสดง

นักร้องและนักดนตรีมีสิทธินักแสดงในการขับร้องหรือบรรเลงเพลง ได้รับความคุ้มครองแยกต่างหากจากลิขสิทธิ์

แต่ละส่วนของเพลงได้รับความคุ้มครองแยกจากกัน บุคคลที่เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์แต่ละส่วนมีสิทธิเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในส่วนนั้นๆ ทำให้เพลงหนึ่งเพลงอาจมีเจ้าของลิขสิทธิ์หลายคน

ลิขสิทธิ์ในคำร้อง

เนื้อเพลงได้รับความคุ้มครองในฐานะงานวรรณกรรม นักแต่งเพลงหรือผู้ประพันธ์คำร้องเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในส่วนนี้

ลิขสิทธิ์ในการเรียบเรียง

การเรียบเรียงเสียงประสานที่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ เป็นงานดัดแปลงที่ได้รับความคุ้มครอง ผู้เรียบเรียงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในส่วนนี้

ลิขสิทธิ์ในการบันทึกเสียง

การบันทึกเสียงเพลงเป็นงานโสตทัศนวัสดุที่ได้รับความคุ้มครอง โดยผู้ผลิตหรือค่ายเพลงมักเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในส่วนนี้

งานแพร่เสียงแพร่ภาพและงานอื่นใด

งานแพร่เสียงแพร่ภาพ

งานที่นำออกสู่สาธารณะชนโดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง การแพร่เสียงและ/หรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ หรือโดยวิธีอย่างอื่นอันคล้ายคลึงกัน

- สถานีโทรทัศน์ที่ทำสัญญาขออนุญาตถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาจากผู้จัดการแข่งขันในต่างประเทศโดยตรงจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพการแข่งขันกีฬา
- ผู้จัดการแข่งขันกีฬาไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพ เพราะไม่ใช่ผู้ทำการแพร่เสียงแพร่ภาพ
- การแข่งขันกีฬาไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

งานอื่นใด

งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

- การสักรวดลายบนร่างกาย
- การออกแบบลายผม
- การเพ้นท์ลวดลายบนเล็บ

เกมโชว์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทใดบ้าง?

ข้อกล่าวอ้างของโจทก์

โจทก์กล่าวอ้างว่าตนเป็นเจ้าของรูปแบบเกมโชว์ intercities ในฝรั่งเศส เป็นงานศิลปกรรมประเภทงานภาพร่าง ภาพประกอบ งานสถาปัตยกรรม รวมกันเป็นศิลปะประยุคต์

การละเมิดที่กล่าวอ้าง

จำเลยทำซ้ำ ดัดแปลง เอาไปทำรายการเกมโชว์ Thailand amazing games และนำไปแพร่เสียงแพร่ภาพโดยไม่ได้รับอนุญาต

การฟ้องร้อง

โจทก์ฟ้องคดีแพ่งว่าจำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ งานศิลปกรรม งานนาฏกรรม และงานแพร่เสียงแพร่ภาพ เรียกค่าเสียหาย 730 ล้านบาท และเดือนละ 672 ล้านบาท

ศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง พิพากษายกฟ้อง

กรณีนี้เป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับขอบเขตของงานอันมีลิขสิทธิ์ในวงการบันเทิง โดยเฉพาะรูปแบบรายการโทรทัศน์ประเภทเกมโชว์ ซึ่งศาลได้วินิจฉัยว่าไม่อยู่ในขอบเขตของงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทใดๆ ตามที่โจทก์กล่าวอ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2681/2553

งานสถาปัตยกรรม

ต้องเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง (Building) ไม่ใช่เพียงการออกแบบตกแต่งสถานที่ที่ใช้ในการผลิตรายการ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ โดยตรง

งานภาพร่างและงานภาพประกอบ

จะต้องเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์ด้วย ไม่ใช่งานภาพร่างหรืองานภาพประกอบใดๆ ก็ได้

งานศิลปะประยุกต์

เมื่อรูปแบบรายการเกมโชว์ไม่อาจพิจารณาว่าเป็นงานภาพร่าง งานภาพประกอบ และงานสถาปัตยกรรมแล้ว ย่อมไม่อาจเป็นงานศิลปะประยุกต์ตามฟ้องได้

งานนาฏกรรม

การเล่นเกมนโชว์จึงเป็นเช่นเดียวกับการแข่งขันกีฬา หากใช้งานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราวอันจะถือได้ว่าเป็นงานนาฏกรรมได้

งานแพร่เสียงแพร่ภาพ

ไม่ปรากฏว่าการกระทำของจำเลยนั้นจะเป็นการละเมิดงานที่นำออกสู่สาธารณชนโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพทางโทรทัศน์ตามมาตรา 29 (1)-(3) จึงไม่อาจรับฟังว่าการกระทำของจำเลยเป็นการละเมิด

สิ่งที่ไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

1

ความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ

มาตรา ๖ วรรคสอง - การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ วิธีใช้หรือวิธีทำงาน แนวความคิด หลักการ การค้นพบ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์

2

ข่าวประจำวันและข้อเท็จจริง

มาตรา ๗ (1) - ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่ในงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

3

รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

มาตรา ๗ (2) - รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

4

ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของหน่วยงานรัฐ

มาตรา ๗ (3) - ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น

5

คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ

มาตรา ๗ (4) - คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ

6

คำแปลและการรวบรวมโดยหน่วยงานรัฐ

มาตรา ๗ (5) - คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ตาม (1) ถึง (4) ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

กฎหมายลิขสิทธิ์มุ่งคุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea) ไม่ใช่ตัวความคิด (Idea) จึงมีข้อยกเว้นสำหรับสิ่งที่ไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้นได้โดยไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อสังเกตเกี่ยวกับงานที่ไม่มีลิขสิทธิ์

การวิเคราะห์ข่าว

การนำข่าวประจำวันซึ่งไม่มีลิขสิทธิ์มาทำเป็นบทวิเคราะห์ข่าว ถือว่ามีการริเริ่มสร้างสรรค์งานแล้ว จึงเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้

การย่อและหมายเหตุคำพิพากษา

การนำคำพิพากษามาย่อและหมายเหตุ แม้ตัวคำพิพากษาจะไม่มีลิขสิทธิ์ แต่การย่อและหมายเหตุถือเป็นงานสร้างสรรค์ที่มีลิขสิทธิ์

คำแปลและการรวบรวม

คำแปลและการรวบรวมตามมาตรา ๗ (๑) ถึง (๔) จะไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์เฉพาะเมื่อกระทำโดยหน่วยงานรัฐ แต่หากกระทำโดยเอกชน อาจถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้

"การรวบรวมคำพิพากษา" โดยหน่วยงานรัฐอันจะถือว่าเป็นงานไม่มีลิขสิทธิ์ ต้องเป็นการคัดลอกทั้งฉบับ หากเป็นการนำมาคัดเลือก ย่อ และจัดลำดับหมวดหมู่ แม้จะทำโดยหน่วยงานรัฐ ก็อาจเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้

หลักการสำคัญคือ แม้ข้อมูลพื้นฐานจะไม่มีลิขสิทธิ์ แต่หากมีการเพิ่มคุณค่าด้วยความคิดสร้างสรรค์ จัดระบบ วิเคราะห์ หรือสังเคราะห์ข้อมูลใหม่ งานนั้นอาจได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้

ข้อสอบเนติบัณฑิต 2567: คดีลูกฮิปโปแกระ "หมู่มุ่ม"

ข้อเท็จจริง

สวนสัตว์เปิดเขาแดงซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐ นำภาพ "หมู่มุ่ม" ฮิปโปแกระยอดนิยมมาใช้ผลิตสินค้าที่ระลึก โดยนายแดง พนักงานของสวนสัตว์ฯ เป็นผู้ถ่ายภาพ นางสาวเป็ด แฟนคลับผู้มีทักษะการวาดรูป ได้วาดภาพหมู่มุ่มในอิริยาบถต่างๆ และนำไปทำสติ๊กเกอร์ไลน์วางจำหน่าย

การฟ้องร้อง

นายแดงฟ้องนางสาวเป็ดฐานละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพถ่ายของตน โดยการทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่สู่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต

ข้อต่อสู้ของนางสาวเป็ด

นางสาวเป็ดโต้แย้งว่านายแดงไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพถ่าย และสติ๊กเกอร์ไลน์ของตนเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของเธอเอง

ให้นิฉัดยว่า ข้อต่อสู้ของนางสาวเป็ดฟังขึ้นหรือไม่?

รณคำตอบ: คดีลูกฮิปโปแคระ "หมูนุ่ม"

สวนสัตว์ฯ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพถ่าย

นายแดงได้สร้างสรรค์งานภาพถ่ายด้วยความวิริยะอุตสาหะ ทำให้งานดังกล่าวเป็นงานศิลปกรรมประเภทภาพถ่ายที่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนายแดงเป็นพนักงานของสวนสัตว์เปิดเขาแดง ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ และได้ถ่ายภาพตามคำสั่งในหน้าที่ โดยไม่มีข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรอื่นใด สวนสัตว์เปิดเขาแดงจึงเป็น**เจ้าของลิขสิทธิ์ในภาพถ่ายนี้** ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6 วรรคแรก, 8 และ 14

ดังนั้น นายแดงจึงไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพถ่ายหมูนุ่ม

นางสาวเปิดสร้างสรรค์งานของตนเอง

การคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการคุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด ไม่ได้คุ้มครองตัวความคิดหรือแนวความคิด ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 วรรคสอง

นางสาวเปิดได้ริเริ่มสร้างสรรค์งานภาพวาดหมูนุ่มด้วยความวิริยะอุตสาหะและสติปัญญาของตนเอง โดยไม่ได้คัดลอกหรือทำซ้ำจากภาพถ่ายของนายแดง หรืองานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ภาพวาดดังกล่าวจึงเป็นงานศิลปกรรมประเภทงานจิตรกรรม ตามมาตรา 6 วรรคแรก, 8 และ 15

เมื่อนางสาวเปิดนำภาพวาดไปทำสติ๊กเกอร์ไลน์เพื่อจำหน่าย สติ๊กเกอร์ไลน์จึงเป็นงานศิลปกรรมประเภทงานศิลปะประยุกต์ ตามมาตรา 4

ดังนั้น นางสาวเปิดจึงเป็น**เจ้าของลิขสิทธิ์ภาพสติ๊กเกอร์ไลน์หมูนุ่ม** และไม่ได้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพถ่ายของนายแดงหรือของสวนสัตว์เปิดเขาแดงแต่อย่างใด

ข้อต่อสู้ของนางสาวเปิดทั้งสองข้อจึงฟังขึ้น

ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา 2568 สนาม ใหญ่

บริษัทกันใจ จำกัด สตาร์ทอัพด้านขนส่งพัสดุ ได้จ้างนายเจี๋ยเว่ยเป็นหัวหน้าฝ่ายเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาแผนที่กรุงเทพฯ เฉพาะกิจ และระบบ "จัดส่งอัจฉริยะโดยการเลือกเส้นทางแบบเรียลไทม์" โดยใช้ AI วิเคราะห์จราจรและปรับเปลี่ยนเส้นทางอัตโนมัติ ซึ่งนายเจี๋ยเว่ยได้นำไปจดสิทธิบัตรในนามส่วนตัวโดยไม่แจ้งบริษัท

หลังจากถูกไล่่ออก นายเจี๋ยเว่ยได้จัดตั้งบริษัทกันใจ จำกัด และนำแผนที่และระบบจัดส่งอัจฉริยะมาใช้กับธุรกิจใหม่ และฟ้องบริษัทกันใจ จำกัด ในข้อหาละเมิดลิขสิทธิ์แผนที่และละเมิดสิทธิบัตรระบบอัจฉริยะฯ

ข้อต่อสู้ของบริษัทกันใจ จำกัด

บริษัทกันใจ จำกัด ได้แย้งว่า:

- ถนนและซอยเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว ไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ และแม้จะเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ นายเจี๋ยเว่ยก็ไม่ใช่เจ้าของ
- สิทธิบัตรการประดิษฐ์ออกโดยไม่ชอบ เพราะนายเจี๋ยเว่ยไม่มีสิทธิยื่นขอรับสิทธิบัตร

ให้นิฉัยว่าข้อต่อสู้ของบริษัทกันใจ จำกัด ดังกล่าว พังขึ้นหรือไม่

รณคำตอบ: การละเมิดสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์

ในการวินิจฉัยข้อโต้แย้งของบริษัทกันใจ จำกัด ต่อกรณีของนายเจี๋ยเว่ย มีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาดังนี้

ลิขสิทธิ์แผนที่

นายเจี๋ยเว่ยใช้ความอุตสาหะวิริยะและความรู้ความสามารถในการสำรวจและจัดทำแผนที่ แม่นกนและซอยเป็นข้อเท็จจริงทั่วไป แต่การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแผนที่ถือเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นงานศิลปกรรมและได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4, 6 วรรคหนึ่ง, 8 วรรคหนึ่ง (1) ดังนั้น ข้อต่อสู้ของบริษัทที่ว่าไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์จึงฟังไม่ขึ้น (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13535/2557)

ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แผนที่

แม้แผนที่จะถูกสร้างสรรค์ขึ้นในระหว่างที่นายเจี๋ยเว่ยเป็นลูกจ้างของบริษัทกันใจ จำกัด แต่เมื่อไม่มีข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร ลิขสิทธิ์จึงตกเป็นของนายเจี๋ยเว่ยโดยสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม บริษัทกันใจ จำกัด ยังคงมีสิทธินำแผนที่นั้นออกเผยแพร่ตามวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงานนั้นได้ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 9 ดังนั้น ข้อต่อสู้ของบริษัทที่ว่านายเจี๋ยเว่ยไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์จึงฟังไม่ขึ้น

สิทธิบัตรระบบ "จัดส่งอัจฉริยะ"

การประดิษฐ์ระบบ "จัดส่งอัจฉริยะ" อยู่ภายใต้ขอบเขตหน้าที่การงานของนายเจี๋ยเว่ยในฐานะหัวหน้าฝ่ายเทคโนโลยีของบริษัท สิทธิในการยื่นขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์นี้จึงตกเป็นของ บริษัทกันใจ จำกัด ในฐานะนายจ้าง ตาม พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 11 การที่นายเจี๋ยเว่ยนำไปจดสิทธิบัตรในนามส่วนตัวจึงเป็นการจดสิทธิบัตรที่ไม่สมบูรณ์ บริษัทกันใจ จำกัด จึงมีสิทธิขอให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิบัตรของนายเจี๋ยเว่ยได้ ตาม พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 54 ดังนั้น ข้อต่อสู้และฟ้องแย้งของบริษัทกันใจ จำกัด จึงฟังขึ้น

THAI LALLAW

COPYRIGHT LAW

รศ.ปณิธิ

กล่าวถึงสิทธิในการสร้างสรรค์งานทางศิลปกรรม
ตามที่กฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดไว้ว่าลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นได้ต้องมี
คุณลักษณะที่สร้างสรรค์เป็นงานทางศิลปกรรมที่แสดงออกด้วย
ความคิดหรือความรู้สึกอันเป็นของตนเองที่แสดงออกด้วย
ลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวิธีการอื่นใดที่สามารถบันทึก
ไว้ได้ด้วยเทคโนโลยีได้

การละเมิดลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการนำ
งานลิขสิทธิ์ไปทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก
เจ้าของลิขสิทธิ์หรือมีการดัดแปลง
งานลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจาก
เจ้าของลิขสิทธิ์

ผู้สร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์มีสิทธิ
ที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีกับ
ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ต่อศาล
อาญาและศาลแพ่ง
เพื่อขอค่าเสียหาย
และค่าฤชาธรรมเนียม
ตามกฎหมายกำหนด

Signature

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ของ บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ สร้างสรรค์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 9-14

เอกสารนี้อธิบายการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยบุคคลที่ไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งาน ตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายลิขสิทธิ์ ครอบคลุมกรณีของนายจ้าง ผู้ว่าจ้าง ผู้ดัดแปลงงาน ผู้รวบรวม
งาน และหน่วยงานรัฐ

นายจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน

หลักกฎหมาย: มาตรา 9

"งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ลิขสิทธิ์ในงานนั้นเป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่นายจ้างมีสิทธินำงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงานนั้น"

ข้อสังเกตสำคัญ

- ข้อตกลงเป็นอย่างอื่นต้องทำเป็น "หนังสือ" เท่านั้น
- หากงานที่ลูกจ้างสร้างสรรค์ ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์แห่งการจ้าง นายจ้างไม่มีสิทธินำงานนั้นออกเผยแพร่
- การเผยแพร่ต่อสาธารณชน รวมถึงการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนด้วยการจำหน่าย
- นายจ้างมีสิทธิเพียงเผยแพร่ต่อสาธารณชนเท่านั้น ไม่มีสิทธิในการดัดแปลงงาน

ผู้ว่าจ้างตามสัญญาจ้างทำของ

มาตรา 10 "งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่น ให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานนั้น เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์และผู้ว่าจ้างจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น"

ข้อสังเกตสำคัญ

- ข้อตกลงดังกล่าว กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ จึงสามารถตกลงด้วยวาจาก็ได้
- หากนายจ้างเป็นผู้รับจ้างจากผู้ว่าจ้าง แล้วนายจ้างมอบหมายให้ลูกจ้างไปสร้างสรรค์งานนั้น และไม่มีข้อตกลงระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ถือว่าลิขสิทธิ์เป็นของผู้ว่าจ้าง เพราะถือว่าลูกจ้างสร้างงานในนามของนายจ้างซึ่งเป็นผู้รับจ้าง

❗ ความแตกต่างที่สำคัญ: สัญญาจ้างแรงงาน (ม.9) ลิขสิทธิ์เป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่สัญญาจ้างทำของ (ม.10) ลิขสิทธิ์เป็นของผู้ว่าจ้าง หากไม่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น

ตัวอย่างกรณีพิพาทสัญญาจ้าง แรงงาน

• ข้อเท็จจริง

- โจทก์ประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงาม
- จำเลยที่ 2 เคยเป็นพนักงานฝ่ายการตลาดของโจทก์
- จำเลยที่ 2 ได้รับมอบหมายให้ถ่ายภาพลูกค้าที่ทำศัลยกรรมและนำไปโพสต์ประชาสัมพันธ์ที่เพจเฟซบุ๊กของโจทก์
- จำเลยที่ 2 ลาออกและไปจัดตั้งคลินิกเสริมความงามของตนเอง (จำเลยที่ 1)
- จำเลยที่ 2 นำภาพถ่ายพิพาทไปโพสต์ลงเพจเฟซบุ๊กของจำเลยที่ 1

• ประเด็นพิพาท

- โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองฐานละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพถ่าย เรียกค่าเสียหาย 6 ล้านบาท
- จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยที่ 2 เป็นผู้สร้างสรรค์และเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพถ่าย เรียกค่าเสียหาย 3 ล้านบาท
- โจทก์แก้ฟ้องแย้งว่า ลิขสิทธิ์ภาพถ่ายเกิดขึ้นระหว่างจำเลยที่ 2 เป็นพนักงานโจทก์ ลิขสิทธิ์จึงเป็นของโจทก์

โจทก์หรือจำเลยเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

การวินิจฉัยของศาล

"เมื่อข้อเท็จจริงยุติตามที่คู่ความทั้งสองฝ่ายรับกัน ว่า จำเลยที่ 2 เป็นพนักงานของโจทก์ และจำเลยที่ 2 ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการทำการตลาดได้เป็นผู้ถ่ายภาพพิพาทด้วยตนเอง กรณีจึงถือได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้สร้างผลงานศิลปกรรมลักษณะงานภาพถ่ายขึ้นในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างของโจทก์"

ผลคำวินิจฉัย

โดยไม่ปรากฏว่าโจทก์และจำเลยที่ 2 ได้มีการทำเป็นหนังสือตกลงให้งานที่สร้างสรรค์ขึ้นไม่ตกเป็นลิขสิทธิ์ของลูกจ้างผู้สร้างผลงานนั้นขึ้น

ดังนั้น ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า งานภาพถ่ายพิพาทเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของจำเลยที่ 2 ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ มาตรา 9

หลักการสำคัญ: ตามมาตรา 9 งานที่ลูกจ้างสร้างสรรค์ขึ้นในฐานะพนักงาน หากไม่มีการตกลงเป็นหนังสือไว้เป็นอย่างอื่น ลิขสิทธิ์จะเป็นของผู้สร้างสรรค์ (ลูกจ้าง) ไม่ใช่นายจ้าง

โจทก์หรือจำเลยกระทำละเมิดลิขสิทธิ์

ความเห็นศาล (1)

"เมื่อโจทก์ไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพถ่ายพิพาทแต่เป็นจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพถ่ายพิพาทดังกล่าว การที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันนำงานภาพถ่ายพิพาทไปโพสต์ลงเพจ Facebook ของจำเลยที่ 1 จึงไม่ใช่การกระทำละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์"

ความเห็นศาล (2)

"จำเลยที่ 2 สร้างสรรค์งานภาพถ่ายพิพาทขึ้นในขณะที่เป็นพนักงานของโจทก์ ด้วยเหตุนี้ โจทก์ซึ่งเป็นนายจ้างจึงมีสิทธินำงานภาพถ่ายพิพาทดังกล่าวไปโพสต์ลงเพจ Facebook ของโจทก์ การกระทำของโจทก์ดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของจำเลยที่ 2"

คำพิพากษา

"พิพากษา ยกฟ้องโจทก์ และยกฟ้องแย้งจำเลยทั้งสอง..."

❗ **บทสรุป:** แม้ลิขสิทธิ์ภาพถ่ายเป็นของจำเลยที่ 2 (ลูกจ้าง) แต่โจทก์ (นายจ้าง) มีสิทธินำภาพไปเผยแพร่ได้ตามวัตถุประสงค์แห่งการจ้าง และจำเลยที่ 2 ในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ก็มีสิทธิใช้ภาพของตนเองได้ ทั้งสองฝ่ายจึงไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งกันและกัน

THAI BEAUTY
— CLINIC —

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2189- 2190/2548

ข้อเท็จจริง

โจทก์ฟ้องจำเลยละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพวาดนกของโจทก์ในหนังสือ "A Guide to the Birds of Thailand" โดยเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยการพิมพ์หนังสือเพิ่มเป็นจำนวน 60,000 เล่ม และนำไปพิมพ์เป็นปฏิทินแขวนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากโจทก์

ผู้ร้องสอดเป็นผู้จัดการมรดกนาย บ. ร้องสอดว่า นาย บ. ว่าจ้างโจทก์ทั้งสองให้วาดภาพนก ลิขสิทธิ์เป็นของนาย บ. ต่อมา ผู้ร้องสอดมอบลิขสิทธิ์ให้จำเลย ขอให้ศาลสั่งให้ลิขสิทธิ์เป็นของกองมรดกนาย บ.

ศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง พิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์

ประเด็นสำคัญ

คดีนี้มีประเด็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างโจทก์และนาย บ. เป็นสัญญาจ้างแรงงาน (มาตรา 9) หรือสัญญาจ้างทำของ (มาตรา 10) ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

A guide to the Birds of Thailand

Boonsong Lekagul
Philip D. Round

Illustrated by
Mongkol Wongkalasin
Kamol Komolphalin

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2189-2190/2548

ลักษณะของสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของ

สัญญาจ้างแรงงาน

- ลูกจ้างต้องทำงานให้นายจ้างตามวัตถุประสงค์แห่งสัญญาจ้างแรงงาน
- ไม่จำเป็นต้องมุ่งประสงค์ต่อผลสำเร็จของงานอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ
- ไม่คิดค่าตอบแทนจากผลสำเร็จของงาน
- นายจ้างมีสิทธิบังคับบัญชา มอบหมายและควบคุมกำกับการทำงาน
ของลูกจ้าง

สัญญาจ้างทำของ

- ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างมุ่งประสงค์ต่อความสำเร็จของงานอย่างใดอย่าง
หนึ่ง
- ถือเอาผลสำเร็จของการทำงานที่ตกลงให้ทำกันนั้นเป็นสาระสำคัญ
- ผู้ว่าจ้างไม่มีสิทธิบังคับบัญชาสั่งการผู้รับจ้าง
- ผู้รับจ้างมีอิสระในการทำงาน

 ผลทางกฎหมาย: ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญต่อการพิจารณาว่าใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานที่สร้างสรรค์ขึ้น

คำพิพากษากฎีกาที่ 2189-2190/2548

ศาลฎีกาพิพากษายกฟ้องโจทก์ โดยวินิจฉัยว่าสัญญาระหว่างโจทก์และนาย บ. เป็นสัญญาจ้างทำของ ลิขสิทธิ์จึงตกเป็นของนาย บ. ผู้ว่าจ้าง

อิสระในการทำงาน

บ. จะกำหนดเป็นวงค์ แล้วโจทก์จะวาดภาพนกในวงค์นั้นทั้งหมด หาก บ. เห็นว่าไม่ถูกต้อง และแจ้งให้โจทก์ทราบ ถ้าโจทก์เห็นด้วยก็จะแก้ไข แต่ถ้าไม่เห็นด้วยก็จะไม่แก้ไข อันเป็นการแสดงว่าโจทก์ทำงานวาดภาพโดยมีอิสระในการทำงานมาก มีใช้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา

การออกค่าใช้จ่าย

การเดินทางไปดูนกในสภาพตามธรรมชาติก็ยิ่งปรากฏว่าโจทก์เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ซึ่งผิดปกติวิสัยของผู้เป็นลูกจ้าง

ความสัมพันธ์หลังงานเสร็จ

ทั้งเมื่อโจทก์วาดภาพเพื่อประกอบการทำหนังสือแล้วเสร็จ โจทก์ก็ไม่ได้ทำการวาดภาพหรือทำงานกับ บ.อีก เห็นได้ว่าสภาพการทำงานให้แก่ บ. ดังกล่าว จะมุ่งประสงค์ถึงความสำเร็จในการจัดทำหนังสือเป็นสำคัญ

ลักษณะงาน

การวาดภาพนกนี้ต้องใช้เวลาหลายปี ต้องใช้ชาคนกที่ บ. เก็บรวบรวมไว้จำนวนมาก และต้องเดินทางไปดูนกในสภาพธรรมชาติ กับยังต้องค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม

ผู้ดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

มาตรา 11 "งานใดมีลักษณะเป็นการดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ให้ผู้ที่ได้ดัดแปลงนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้ดัดแปลงตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกดัดแปลง"

ความหมายของการดัดแปลง

ดัดแปลง หมายความว่า ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

วรรณกรรม

แปลวรรณกรรม เปลี่ยนรูปวรรณกรรม หรือรวบรวมวรรณกรรมโดยคัดเลือกและจัดลำดับใหม่

โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่

นาฏกรรม

เปลี่ยนงานที่มีใช้นาฏกรรมให้เป็นนาฏกรรม หรือเปลี่ยนนาฏกรรมให้เป็นงานที่มีใช้นาฏกรรม ทั้งนี้ ไม่ว่าในภาษาเดิมหรือต่างภาษา

ศิลปกรรม

เปลี่ยนงานที่เป็นรูปสองมิติหรือสามมิติให้เป็นรูปสามมิติหรือสองมิติ หรือทำหุ่นจำลองจากงานต้นฉบับ

ดนตรีกรรม

จัดลำดับเรียบเรียงเสียงประสาน หรือเปลี่ยนคำร้องหรือทำนองใหม่

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการดัดแปลงงาน

การดัดแปลงโดยไม่ได้รับอนุญาต

- การดัดแปลงจะถือเป็นงานละเมิดลิขสิทธิ์
- ผู้ที่ดัดแปลงไม่ได้ลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าว
- งานที่ดัดแปลงขึ้นถือเป็นงานที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์

การดัดแปลงโดยได้รับอนุญาต

- ผู้ดัดแปลงจะมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้ดัดแปลงขึ้น
- สามารถอนุญาตให้ผู้อื่นนำไปทำซ้ำได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของงานเดิมอีก
- สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์อาจกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตมีสิทธิในงานดัดแปลงเพียงใดก็ได้
- สิทธิของผู้รับอนุญาตจะถูกจำกัดเฉพาะสิทธิที่ระบุไว้ในสัญญาเท่านั้น

❌ คำเตือน: กรณีเจ้าของงานวรรณกรรมอนุญาตให้นำนวนิยายไปสร้างเป็นภาพยนตร์ได้ 1 ครั้ง เพื่อฉายตามโรงภาพยนตร์ภายใน 7 ปี ผู้รับอนุญาตจะนำภาพยนตร์ไปบันทึกเป็นวิดีโอเทปแล้วนำออกจำหน่ายหรือให้เช่าไม่ได้ เป็นการทำละเมิดลิขสิทธิ์งานวรรณกรรม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8342/2547)

ข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดัดแปลง

การดัดแปลงพจนานุกรม

การนำเอาพจนานุกรมมาใส่เสียงเป็นทอล์กที่ ดิกชันนารี ถือเป็นการดัดแปลงงาน เมื่อไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8451/2551)

การดัดแปลงงานสาธารณะ

การดัดแปลงจากงานที่มีอยู่แล้วซึ่งตกเป็นของสาธารณะ ผู้ดัดแปลงอาจจะได้รับลิขสิทธิ์ในงานที่ดัดแปลงได้

ข้อพิจารณาสำคัญ

งานที่ดัดแปลงจะต้องแตกต่างจากงานที่มีอยู่แล้วในสาระสำคัญ หากนำงานที่มีอยู่แล้วมาเพิ่มเติมรายละเอียดเพียงเล็กน้อย ไม่ได้ใช้ความสามารถและจินตนาการของตนผู้กลายชิ้นใหม่ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ จึงถือเป็นการทำซ้ำงานที่ตกเป็นของสาธารณะแล้วเท่านั้น และไม่ใช่ว่าการดัดแปลงงานที่ตกเป็นของสาธารณะอันจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

❗ หลักการสำคัญ: การดัดแปลงงานต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสาระสำคัญ ไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยหรือการทำซ้ำในรูปแบบอื่น

Thai Silk Variations

คำพิพากษากฎีกาที่ 14580/2557 (กรณี ลายผ้า)

"ลายผ้าทั้งเจ็ดเป็นการคลี่คลายรูปแบบผ้าโบราณ คือ การเอารูปแบบโบราณมาปรับเล็กน้อยใช้ตำแหน่งของลูกหรือลวดลายของผ้าตามความคิดที่ว่าลูกค้าหรือคนที่ใช้ผ้างดกล่าวจะเป็นที่นิยมองค์ประกอบและลายผ้าทั้งเจ็ดเป็นลายโบราณทั้งสิ้น เพียงแต่เป็นลายคลี่คลาย ย่อหด ขยาย โยกย้าย ซึ่งในงานศิลปะหรืองานช่างถือว่างานดังกล่าวเป็นงานคลี่คลายไม่ใช่งานใหม่ งานใหม่ตามแนวคิดของศิลปะที่จะถือว่าเป็นงานสร้างสรรค์นั้นจะต้องมากกว่าร้อยละ 50 แต่ลายทั้งเจ็ดแตกต่างจากลายโบราณเดิมไม่เกินร้อยละ 10 จึงถือว่าเป็นลายคลี่คลายมากกว่า ลายผ้าทั้งเจ็ดหากไม่เคยเห็นมาก่อนไม่สามารถจินตนาการสร้างสรรค์ได้"

ผลคำวินิจฉัย

"ดังนั้น การที่นางสาววิภาวรรณและนายอภิชัยเพียงแต่นำรูปแบบลายผ้ามาเลียนหรือประกอบเข้าด้วยกันแล้วเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมลายโบราณในส่วนของการละเอียดเพียงเล็กน้อยมีลักษณะเป็นการคัดลอกหรือเลียนแบบหรือทำซ้ำซึ่งลวดลายของผ้าที่มีมาแต่โบราณซึ่งตกเป็นงานสาธารณะแล้วเท่านั้น ไม่ได้ทำหรือก่อให้เกิดงานโดยเปลี่ยนรูปใหม่หรือปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ งานดังกล่าวจึงไม่ใช่งานดัดแปลงงานที่มีมาแต่โบราณซึ่งตกเป็นงานสาธารณะแล้วถึงขนาดที่เรียกได้ว่าเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทงานศิลปประยุกต์อันจะถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์"

ผู้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์

ตัวอย่างงานรวบรวมที่อาจได้รับความคุ้มครอง

- สารานุกรมที่รวบรวมบทความจากผู้เขียนหลายคน
- หนังสือรวมเรื่องสั้นจากนักเขียนหลายคน
- อัลบั้มเพลงรวมฮิตจากศิลปินหลายคน
- ฐานข้อมูลที่รวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลในรูปแบบเฉพาะ
- หนังสือรวมรูปภาพที่มีการคัดเลือกและจัดวางอย่างสร้างสรรค์

มาตรา 12 "งานใดมีลักษณะเป็นการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มารวบรวมหรือประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือเป็นการนำเอาข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดซึ่งสามารถอ่านหรือถ่ายทอดได้โดยอาศัยเครื่องกลหรืออุปกรณ์อื่นใดมารวบรวมหรือประกอบเข้ากัน หากผู้ที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันซึ่งงานดังกล่าวขึ้นโดยการคัดเลือกหรือจัดลำดับในลักษณะซึ่งมิได้ลอกเลียนงานของบุคคลอื่น ให้ผู้ที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานหรือข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกนำมารวบรวมหรือประกอบเข้ากัน"

คำพิพากษากฎีกาที่ 6528/2546

"การที่โจทก์จัดทำเอกสารหมายเลข 10 ในส่วนที่โจทก์อ้างว่าจำเลยทั้งสองทำซ้ำงานตามเอกสารหมายเลข 10 ของโจทก์ตามตารางเปรียบเทียบเอกสารหมายเลข 15 นั้น โจทก์ลอกเลียนมาจากแคตตาล็อกเอกสารหมายเลข 3 ทั้งหมด มิได้มีส่วนใดที่จะถือได้ว่าโจทก์ได้ทำหรือทอขึ้นอันมีลักษณะสร้างสรรค์งานใหม่เลย ส่วนที่โจทก์อ้างว่าได้คัดเลือกและจัดลำดับภาพงานลิขสิทธิ์ของบริษัทดับเบิลยู. อัลเลน แอนด์ โค จำกัดใหม่นั้น ก็ได้ความว่าเป็นการจัดเรียงองค์ประกอบให้สวยงามขึ้นเท่านั้น จึงเป็นการปรับปรุงจากงานเดิมเพียงเล็กน้อย ยังไม่พอพียงว่า โจทก์ได้ใช้ความริเริ่มของตนเองเพียงพอนเป็นส่วนสำคัญก่อให้เกิดงานรวบรวมขึ้น"

หลักการจากคำพิพากษา

- การนำภาพหรือข้อความมาจากแคตตาล็อกของผู้อื่นแล้วนำมาจัดเรียงขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดความสวยงามขึ้น เป็นเพียงการปรับปรุงจากงานเดิมเล็กน้อย
- ไม่ถือว่าได้ใช้ความริเริ่มของตนเองเพียงพอที่จะเป็นส่วนสำคัญก่อให้เกิดงานรวบรวมขึ้น
- ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในฐานะงานรวบรวม

❏ **หลักเกณฑ์สำคัญ:** การรวบรวมงานที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ต้องมีการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคัดเลือกหรือจัดลำดับอย่างเพียงพอ ไม่ใช่เพียงการทำซ้ำหรือปรับเปลี่ยนเล็กน้อยจากงานที่มีอยู่แล้ว

กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น

มาตรา 14 "กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร"

หลักเกณฑ์ทั่วไป

หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดย:

- การจ้าง
- ตามคำสั่ง
- ในความควบคุมของหน่วยงาน

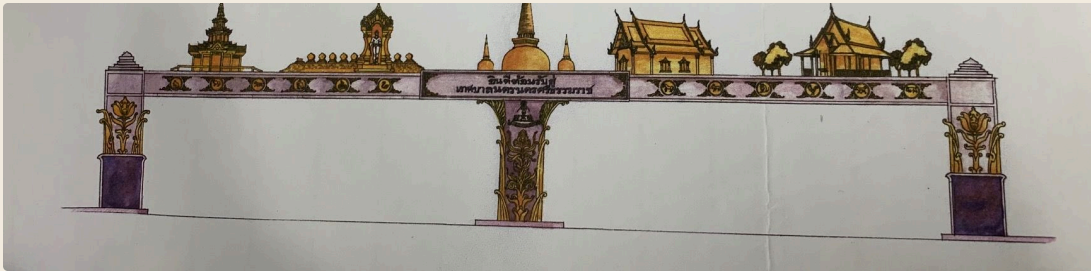
ข้อยกเว้น

หากมีข้อตกลงไว้เป็นอย่างอื่นต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น ไม่สามารถตกลงด้วยวาจาได้

ตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1908/2546

โจทก์รับราชการอยู่ที่ฝ่ายวิจัยและประเมินผล สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. มีหน้าที่โดยตรงในการประเมินผลการฝึกอบรม โจทก์ไม่มีหน้าที่จัดทำเอกสารหรือเขียนตำราทางวิชาการเพื่อใช้ในการฝึกอบรม และสำนักงาน ก.พ. ก็ได้มีคำสั่งให้หนังสือ "คู่มือการประเมินผลการฝึกอบรมสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม/สัมมนา" มีการจ่ายค่าตอบแทนให้ โจทก์เขียนหนังสือทั้งสองเล่มดังกล่าวจนเวลาราชการ จึงไม่ถือว่าเป็นงานที่โจทก์ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ในกรอบงานของโจทก์

กรณีศึกษา: ชุมประตูเมืองนครศรีธรรมราช

ข้อเท็จจริง

คดีพิพาทนี้เกิดขึ้นเมื่อโจทก์ซึ่งเป็นสถาปนิกผู้สร้างสรรค์แบบชุมประตูเมืองนครศรีธรรมราช ได้ยื่นฟ้องจำเลยทั้งสาม โดยกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสามได้นำแบบชุมประตูเมืองที่โจทก์ได้ออกแบบและสร้างสรรค์ขึ้นไปใช้ในการก่อสร้างชุมประตูเมืองจริง โดยมีได้มีการขออนุญาตหรือได้รับความยินยอมจากโจทก์ ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์

❶ ประเด็นหลัก: (1) โจทก์เป็นผู้สร้างสรรค์และมีลิขสิทธิ์ในแบบชุมประตูเมืองหรือไม่ (2) จำเลยทั้งสามละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์หรือไม่

โจทก์เป็นผู้สร้างสรรค์และมีลิขสิทธิ์ใน แบบชুমประตุมืองหรือไม่

การจัดทำแบบชุมประตุมือง

โจทก์และนาย ก. ได้ร่วมกันออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานโดยร่วมกันค้นประวัติของ
จังหวัดนครศรีธรรมราช ตรวจสอบและศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น
และจุดเด่นของจังหวัด รวบรวมและจินตนาการเป็นร่างงานจิตรกรรม และปรับปรุงจน
จำเลยที่ 1 พึ่งพอใจ จำเลยไม่ได้โต้แย้งว่าโจทก์ไม่ได้เป็นผู้จัดทำ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า โจทก์
เป็นผู้จัดทำแบบชุมประตุมืองขึ้น

การใช้ความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์

งานชุมประตุมือง โจทก์ได้ทำโดยได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์งานนั้นขึ้นมา
แล้ว แม้การออกแบบจะเป็นไปตามนโยบายและแนวคิดของจำเลยที่ 1 รวมทั้งมีการปรับ
แก้ไขแบบตามคำแนะนำของจำเลยที่ 1 แต่การคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้นคุ้มครองการแสดงออก
ซึ่งความคิด ไม่ได้คุ้มครองความคิดหรือแนวความคิด การที่โจทก์ปรับปรุงแก้ไขก็เพื่อให้เป็น
ไปตามความต้องการของจำเลยที่ 1 เพื่อโจทก์จะได้รับงานดังกล่าวจากจำเลยที่ 1

THAI CITY GATE DESIGN

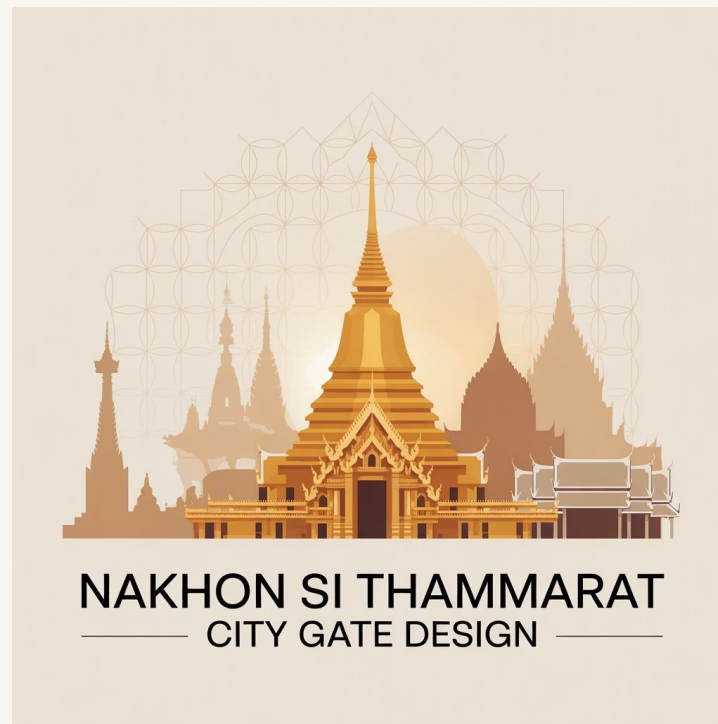
โจทก์เป็นผู้สร้างสรรค์และมีลิขสิทธิ์ในแบบชุมประตุมืองหรือไม่ (ต่อ)

การเลือกใช้อองค์ประกอบที่สร้างสรรค์

แม้ชุมประตุมืองจะประกอบไปด้วยโบราณสถานของจังหวัดที่บุคคลทั่วไปรู้จักและมีการก่อสร้างมานานแล้ว แต่การที่โจทก์เลือกโบราณสถานที่สำคัญมาเพียง 5 รายการ ได้แก่ ศาลหลักเมือง พระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎกและกำแพงเมือง พระบรมมหาราชวัง ศาลาพุทธสิหิงค์ และหอพระนารายณ์ และออกแบบ มุมมอง ลายเส้น และขนาดที่เหมาะสมกับชุมประตุมือง แล้วปรับแต่งด้วยลายไทย ลายดอกไม้ 12 นักษัตร โจทก์ย่อมใช้ความวิริยะอุตสาหะในการออกแบบดังกล่าว

ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

เมื่อไม่ปรากฏว่าชุมประตุมืองเกิดจากการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ย่อมถือว่าโจทก์เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์งานจิตรกรรมดังกล่าว

❏ **หลักการสำคัญ:** แม้จะใช้อองค์ประกอบที่เป็นที่รู้จักทั่วไป แต่การคัดเลือก จัดวาง และผสมผสานองค์ประกอบเหล่านั้นอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ความวิริยะอุตสาหะ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

จำเลยทั้งสามละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์หรือไม่

การพิจารณาความเหมือนของงาน

พิจารณาซุ่มประตูกตามแบบของโจทก์และจำเลย เห็นได้ว่า ประกอบไปด้วยรูปโบราณสถานของเมือง 5 อย่างเรียงลำดับจากซ้ายไปขวาเหมือนกัน ทั้งรายละเอียดรูปโบราณสถานก็มีลักษณะเหมือนกัน แม้แต่ต้นไม้ประกอบซ้ายขวาของหอพระนารายณ์ยังมีช้างละ 3 ต้นเท่ากัน, คานซุ่มประตูกต่างมีลายไทย 4 มุม วงกลมล้อมรูป 12 นักษัตร ทางซ้าย 6 ตัว ทางขวา 6 ตัว ตรงกลางแผ่นป้ายบรรทัดบนมีข้อความว่า "ยืนดีต้อนรับ" ส่วนด้านล่างมีข้อความว่า "เทศบาลนครศรีธรรมราช" เหมือนกันทุกประการ

การวินิจฉัยการละเมิดลิขสิทธิ์

การที่ซุ่มประตูกของโจทก์และจำเลยที่ 1 จะเหมือนกันทุกประการไม่ว่าจะเป็นการเลือกนำโบราณสถานมาใช้ ตำแหน่ง การจัดวาง รวมถึงองค์ประกอบต่างๆ เป็นไปได้ยากหากไม่ลอกเลียนกัน ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ทำซ้ำ ดัดแปลง งานอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์ โดยไม่ได้รับอนุญาต

กรณีจำเลยที่ 2 และที่ 3

จำเลยที่ 2 ดำเนินการก่อสร้างตามแบบที่แนบท้ายเอกสารการประมูล ซึ่งเป็นไปตามที่จำเลยที่ 1 หน่วยงานราชการประกาศต่อสาธารณะโดยเปิดเผย จำเลยที่ 2 และที่ 3 ไม่รู้เห็นเกี่ยวกับการจัดทำแบบก่อสร้างแต่อย่างใด ทางนำสืบโจทก์ก็ไม่พบพยานหลักฐานที่แสดงว่าจำเลยที่ 2 ที่ 3 รับทราบว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์ กรณีจึงรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 ที่ 3 กระทำละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์ (ฎ 1265/2563)

❗ หลักการสำคัญ: ในการพิจารณาการละเมิดลิขสิทธิ์ ศาลจะพิจารณาความเหมือนของงานและเจตนาของผู้กระทำ ผู้ที่ไม่รู้ทำงานมีลิขสิทธิ์และทำตามคำสั่งของหน่วยงานราชการโดยสุจริต อาจไม่ถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์

สิทธิในทรัพย์สินและการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ในประเทศไทย

การคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นรากฐานสำคัญของการส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานทาง
ปัญญาในสังคม บทความนี้จะนำเสนอหลักการสำคัญเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน อายุ
แห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย
โดยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

สิทธิในกรรมสิทธิ์ตามมาตรา 18

สิทธิในการแสดงความเป็นผู้สร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าว ซึ่งเป็นสิทธิเชิงศีลธรรมที่ติดตัวผู้สร้างสรรค์

สิทธิในการห้ามบิดเบือนงาน

ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้น จนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์

สิทธิของทายาทในการฟ้องร้อง

เมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิที่จะฟ้องร้อง บังคับตามสิทธิดังกล่าวได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นโดยสัญญา

สิทธิในกรรมสิทธิ์ดังกล่าวอาจมีข้อยกเว้นได้ หากได้มีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร ระหว่างผู้สร้างสรรค์กับผู้รับโอนสิทธิ

สิทธิในกรรมสิทธิ์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ที่แม้จะโอนลิขสิทธิ์ไปแล้ว ผู้สร้างสรรค์ยังคงมีสิทธินี้อยู่ ยกเว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นลายลักษณ์อักษร

คำพิพากษาที่ 18527/2555: การละเมิดสิทธิในธรรมสิทธิ

ข้อเท็จจริงในคดี

จำเลยแอบอ้างว่าโจทก์ได้ขายลิขสิทธิ์ในงานเพลงจำนวน 142 เพลงให้แก่จำเลยแล้ว จำเลยจึงนำเพลงนั้นไปอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์ตามสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ และอ้างต่อบริษัทที่จัดเก็บลิขสิทธิ์เพลงของโจทก์ว่าเพลงที่จัดเก็บลิขสิทธิ์นั้นเป็นลิขสิทธิ์ของจำเลย

คำวินิจฉัยของศาล

ศาลวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยมิใช่การละเมิดสิทธิในธรรมสิทธิ (Moral right) เพราะจำเลยมิได้ดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลง เนื้อร้อง หรือทำนองเพลงให้ผิดแผกแตกต่างจากเนื้อร้องหรือทำนองเพลงที่โจทก์ได้แต่งขึ้น ในลักษณะที่เป็นถ้อยคำหยาบคาย ลามก หรือให้ผิดเพี้ยนไปจากที่โจทก์ประสงค์

เหตุผลสนับสนุนคำวินิจฉัย

จำเลยยังคงระบุในสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เพลงว่า โจทก์เป็นผู้แต่งคำร้องและทำนองเพลงดังกล่าว มิได้บิดเบือนว่าจำเลยเป็นผู้สร้างสรรค์งานเพลงนั้นขึ้นแต่อย่างใด

คดีนี้สะท้อนให้เห็นว่าการละเมิดสิทธิในธรรมสิทธิต้องเป็นการกระทำที่กระทบต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์โดยตรง ไม่ใช่เพียงการอ้างสิทธิในทางลิขสิทธิ์เท่านั้น

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์: กรณีบุคคลธรรมดา

1

อายุการคุ้มครองกรณีทั่วไป

ลิขสิทธิ์มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลา 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 19

2

กรณีผู้สร้างสรรค์ร่วม

กรณีที่มีผู้สร้างสรรค์ร่วมกัน ลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวมีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ร่วมและมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลา 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย

3

กรณีผู้สร้างสรรค์เสียชีวิตก่อนโฆษณางาน

ถ้าผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ร่วมทุกคนถึงแก่ความตายก่อนมีการโฆษณางานนั้น ให้ลิขสิทธิ์ดังกล่าวมีอายุ 50 ปีนับแต่มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์กรณีผู้สร้างสรรค์เป็นบุคคลธรรมดามีระยะเวลาที่ยาวนานเพื่อให้ผู้สร้างสรรค์และทายาทได้รับประโยชน์จากผลงานสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์: กรณีพิเศษ

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์

ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้น แต่หากมีการโฆษณางานในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

กรณีใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อ

กรณีผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่หากมีการโฆษณางานในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

กฎหมายกำหนดอายุการคุ้มครองที่แตกต่างกันตามประเภทของงานและลักษณะของผู้สร้างสรรค์ โดยเฉพาะงานศิลปะประยุกต์ที่มีระยะเวลาคุ้มครองสั้นกว่างานประเภทอื่น

งานประเภทพิเศษ

ลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่าย โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพให้มีอายุ 50 ปีนับแต่สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่หากมีการโฆษณาในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

งานศิลปะประยุกต์

ลิขสิทธิ์ในงานศิลปะประยุกต์ให้มีอายุ 25 ปีนับแต่สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่หากมีการโฆษณางานในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 25 ปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ข้อสังเกตเกี่ยวกับอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ความคุ้มครองที่ยาวนานถึง 99 ปี

หากมีผู้สร้างสรรค์งานภาพถ่าย ใส่ทัศนวิสัย ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียงมาแล้ว 49 ปี จึงเพิ่งทำการโฆษณางานเป็นครั้งแรก งานนั้นก็จะได้รับความคุ้มครองต่อไปอีก 50 ปีนับแต่มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก รวมแล้วงานอันมีลิขสิทธิ์จะได้รับความคุ้มครองถึง 99 ปี

งานแพร่เสียงแพร่ภาพ

งานแพร่เสียงแพร่ภาพได้รับความคุ้มครองขณะที่มีการแพร่เสียงหรือแพร่ภาพอยู่ หากมีการบันทึกเสียงหรือบันทึกภาพและเสียงซึ่งงานแพร่เสียงแพร่ภาพนั้นไว้ สิ่งที่บันทึกไว้จะอยู่ในรูปของสิ่งบันทึกเสียงหรือภาพยนตร์ กรณีจึงไม่อาจมีการโฆษณางานแพร่เสียงแพร่ภาพโดยการนำเสนอจำลองของงานออกจำหน่ายได้

งานที่พ้นระยะเวลาคุ้มครอง

หากงานสร้างสรรค์ดังกล่าวได้พ้นกำหนดระยะเวลาคุ้มครองแล้ว ถึงเพียงมีการโฆษณางาน เช่น งานศิลปะ ประยุกต์มีระยะเวลาคุ้มครอง 25 ปีนับแต่สร้างสรรค์งาน หากพ้นระยะเวลา 25 ปีแล้ว แม้จะมีการโฆษณางานนั้นขึ้นก็ไม่ทำให้ศิลปะประยุกต์ที่สิ้นอายุแห่งการคุ้มครองไปแล้วกลับเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครอง 25 ปี นับแต่ที่ได้โฆษณา เพราะงานศิลปะประยุกต์ดังกล่าวตกเป็นงานสาธารณะไปแล้ว

การบรรยายฟ้องคดีอาญาเกี่ยวกับ ลิขสิทธิ์

ลำดับเหตุการณ์ในคดีตัวอย่าง

1. โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔, ๖, ๘, ๑๕, ๒๗, ๒๘, ๒๙, ๖๙, ๗๖
2. จำเลยให้การรับสารภาพ
3. ศาลทรัพย์สินทางปัญญาพิพากษาว่าจำเลย มีความผิด ให้รอการกำหนดโทษไว้ ๑ ปี
4. โจทก์อุทธรณ์
5. ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษพิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์
6. โจทก์ฎีกา

ประเด็นสำคัญในคดี

คดีนี้มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการบรรยายฟ้องที่ไม่ครบองค์ประกอบความผิด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์

องค์ประกอบความผิดที่ว่างงานอันมีลิขสิทธิ์ต้อง อยู่ในอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย นั้น เป็นสาระสำคัญที่ต้องระบุในคำฟ้อง

หากผู้สร้างสรรค์เป็นบุคคลธรรมดาที่จะมีอายุ การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ผู้ สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย

การบรรยายฟ้องในคดีลิขสิทธิ์จำเป็นต้องระบุรายละเอียดว่างงานที่มีการละเมิดนั้นอยู่ในระยะเวลาแห่งการคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่ มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การบรรยายฟ้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์: ฎีกาที่ 2036/2564

สาระสำคัญที่ต้องบรรยายในฟ้อง

การบรรยายฟ้องว่าผู้เสียหายซึ่งเป็นนิติบุคคลได้ลิขสิทธิ์ในการสร้างสรรค์งานตามฟ้องมาเมื่อใดหรือมีการโฆษณางานนั้น ๆ ครั้งแรกเมื่อใด เป็นส่วนสาระสำคัญมิใช่เพียงรายละเอียดที่โจทก์สามารถนำสืบได้ในชั้นพิจารณา

คำฟ้องในคดีตัวอย่าง

โจทก์บรรยายฟ้องว่า ผู้เสียหายเป็นนิติบุคคลโดยเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์งานดนตรีกรรมทั้งคำร้องและทำนอง งานสิ่งบันทึกเสียงที่บันทึกเสียงงานดนตรีกรรม และงานโสตทัศนวัสดุ ประกอบด้วยลำดับภาพและเสียงแบบคาราโอเกะในเพลงจำนวน ๑๑ เพลง และอ้างถึงวันที่ประกาศโฆษณาครั้งแรกที่ประเทศไทย ปรากฏรายละเอียดตามบัญชีแนบท้ายเอกสารท้ายฟ้อง

ข้อบกพร่องในคำฟ้อง

เมื่อพิจารณาเอกสารท้ายฟ้องดังกล่าวแล้ว คงปรากฏรายละเอียดเพียงชื่อเพลง คำขึ้นต้น ผู้แต่งเนื้อร้อง ผู้แต่งทำนอง อัลบั้ม/ชุด วันสิ้นสุดสัญญา ประเภทของงานที่จัดเก็บ สถานะเพลง และบริษัท ซึ่งในหัวข้อวันสิ้นสุดสัญญาของแต่ละเพลงมีการระบุข้อความเพียง "อนุญาตตลอดอายุลิขสิทธิ์" โดยไม่มีรายละเอียดทั้งในการบรรยายฟ้องหรือเอกสารท้ายฟ้องดังกล่าวว่าผู้เสียหายซึ่งเป็นนิติบุคคลได้ลิขสิทธิ์ในการสร้างสรรค์งานดังกล่าวเมื่อใด หรือมีการโฆษณาหรือไม่ หากมีการโฆษณาผู้เสียหายโฆษณาครั้งแรกเมื่อใด

คำวินิจฉัยของศาลฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าคำฟ้องขาดองค์ประกอบความผิด เป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งฯ มาตรา ๒๖ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘(๕) แม้จำเลยรับสารภาพก็ไม่อาจลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษากฎีกาที่ 5756/2551: กรณีงานศิลปประยุกต์

คดีนี้โจทก์บรรยายฟ้องกล่าวอ้างว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานที่นำภาพตัวการ์ตูนโดราเอมอนมาดัดแปลงเป็นงานศิลปะ ใช้ประยุกต์กับวัสดุสิ่งของ เครื่องใช้ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และนำมาใช้ประโยชน์ทางการค้า ลักษณะงานตามฟ้องจึงเข้าลักษณะเป็นงานศิลปประยุกต์

งานของผู้เสียหายมีการโฆษณาครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2512 ที่ประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น เมื่องานศิลปประยุกต์ตามมาตรา 22 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บัญญัติไว้ว่าลิขสิทธิ์ในงานศิลปประยุกต์ให้มีอายุ 25 ปี นับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก เมื่องานตามฟ้องมีการโฆษณางานครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2512 งานดังกล่าวซึ่งมีอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์ 25 ปี นับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรกจึงมีอายุการคุ้มครองอยู่ถึงเพียงวันที่ 1 ธันวาคม 2537

ผลคำวินิจฉัย

ขณะเกิดเหตุตามฟ้องคดีนี้ในวันที่ 3 สิงหาคม 2549 งานที่นำภาพตัวการ์ตูนโดราเอมอนมาดัดแปลงเป็นงานศิลปะ ใช้ประยุกต์กับวัสดุสิ่งของ เครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และนำมาใช้ประโยชน์ทางการค้าตามฟ้องจึงไม่มีลิขสิทธิ์อีกต่อไป การกระทำของจำเลยจึงไม่อาจเป็นความผิดตามฟ้อง

สรุปหลักกฎหมาย

1. งานศิลปประยุกต์มีอายุความคุ้มครอง 25 ปีนับแต่โฆษณาครั้งแรก
2. เมื่อพ้นระยะเวลาคุ้มครอง งานจะตกเป็นสาธารณสมบัติ
3. การกระทำต่องานที่หมดอายุความคุ้มครองแล้วไม่มีความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์

ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ใน "ข่าว"

ข้อเท็จจริงในคดี

โจทก์ฟ้องว่า เป็นนิติบุคคลให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแบบประมวลผลทันที (real time) โจทก์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์งานวรรณกรรมประเภทบทความ บทสัมภาษณ์ บทวิเคราะห์ข่าว โดยนำออกเผยแพร่ผ่านโปรแกรม A

จำเลยทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์จำนวน ๑๓๕ ฉบับ เข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตเผยแพร่แก่ลูกค้าจำเลยผ่านโปรแกรม B เพื่อประโยชน์ทางการค้าจำเลยโจทก์ขอเรียกค่าเสียหาย ๒๐๐ ล้านบาท

คดีนี้มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการพิจารณาว่าข่าวสารหรือข้อมูลข่าวประเภทใดที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ และเมื่อใดที่การนำข่าวไปใช้จะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อต่อสู้ของจำเลย

จำเลยให้การว่า ข้อมูลข่าวเป็นเพียงข่าวสาร ไม่มีชั้นความวิริยะอุตสาหะหรือสร้างสรรค์เพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครอง, เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของลูกจ้างโจทก์, ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้อนุญาตให้ลูกจ้างโจทก์นำบทสัมภาษณ์ไปดัดแปลง

จำเลยอ้างว่าตนไม่ได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และขอให้ศาลยกฟ้อง

ทางนำสืบของโจทก์และจำเลย

ทางนำสืบของโจทก์

- โจทก์กำหนดเนื้อหาว่าข้อมูลข่าวแต่ละวันควรมีเนื้อหาอะไรบ้าง และกำหนดช่วงเวลาออกเผยแพร่ให้บริการ
- โจทก์วิเคราะห์หัวข้อบทความ สัมภาษณ์ขอข้อมูล และนำข้อมูลดิบมาวิเคราะห์เรียบเรียง และตรวจสอบก่อนเผยแพร่
- ลูกจ้างโจทก์มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถ ต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าข้อมูลใดถูกต้องเชื่อถือได้หรือไม่
- ผู้สัมภาษณ์ต้องมีความเชี่ยวชาญพิเศษในงาน และต้องตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา การอ้างอิง ก่อนเผยแพร่

ทางนำสืบของจำเลย

- จำเลยนำข้อมูลมาจากบริษัท T ซึ่งอนุญาตให้จำเลยเผยแพร่ โดยบริษัท T เป็นสมาชิกที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ข้อมูลจากโจทก์
- ข้อมูลของโจทก์มีลักษณะเป็นข่าวสารประจำวัน หรือข้อเท็จจริง
- ข้อมูลของโจทก์มิได้ใช้ความรู้ความสามารถ สติปัญญา วิริยะอุตสาหะเพียงพอที่จะเป็นงานสร้างสรรค์ ที่ได้รับความคุ้มครอง ตามนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๑๐/๒๕๕๓

ประเด็นสำคัญในคดีนี้คือการพิจารณาว่างานของโจทก์เป็นเพียงข่าวสารทั่วไปที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือเป็นงานที่มีการใช้ความวิริยะอุตสาหะเพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

คำวินิจฉัยของศาลทรัพย์สินทางปัญญา กลาง

ประเด็น: งานตามฟ้องเป็นงานวรรณกรรมที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่?

หลักเกณฑ์พิจารณางานสร้างสรรค์

ระดับความสร้างสรรค์ต้องประกอบไปด้วย
ทั้งปริมาณ และคุณภาพ ดังนั้น สลากปิด
ขวดยา จึงเป็นข้อความที่ไม่เป็นลิขสิทธิ์ ฎ
๘๗/๒๔๙๖

หลักการคุ้มครองข่าว

ข้อมูลข่าวจะมีลิขสิทธิ์หรือไม่ขึ้น ในส่วนที่เป็น
เนื้อหาแห่งข่าวหรือข้อเท็จจริงไม่ใช่งานอันมี
ลิขสิทธิ์ แต่การรวบรวมข้อเท็จจริงหรือ
เนื้อหาแห่งข่าวหากมีการใช้ทักษะ แรงงาน
และดุลพินิจ ก็อาจมีลิขสิทธิ์ได้

การวิเคราะห์งานของโจทก์

เมื่อพิจารณาการลงทุน ระยะเวลา ปริมาณ และคุณภาพ เห็นว่างานที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นงาน
วรรณกรรมที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ศาลทรัพย์สินทางปัญญากลางได้วางหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณาว่างานใดจะเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์
หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของงานข่าว ซึ่งต้องพิจารณาว่ามีการใช้ทักษะ แรงงาน และดุลพินิจใน
การสร้างสรรคไม่น้อยเพียงใด

คำวินิจฉัยของศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯกลาง: การละเมิดลิขสิทธิ์

ประเด็น: จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์หรือไม่?

หลักเกณฑ์การพิจารณาการละเมิด การละเมิดลิขสิทธิ์ต้องพิจารณาทั้งในด้าน คุณภาพและปริมาณที่ละเมิดเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์	ขอบเขตการคุ้มครองลิขสิทธิ์ กฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด ไม่ได้คุ้มครองตัวความคิด บุคคลใดๆ จึงอาจนำโครงเรื่องหรือข้อเท็จจริงในวรรณกรรมไปใช้โดยหากไม่ได้คัดลอกตัวอักษรที่ร้อยเรียงเป็นวรรณกรรม ย่อมไม่ละเมิดลิขสิทธิ์	การวิเคราะห์การกระทำของจำเลย จำเลยที่ ๑ คัดลอกงานของโจทก์เป็นบางส่วนเท่านั้น ไม่ได้คัดลอกมาทั้งหมด และส่วนที่คัดลอกเป็นเพียงข้อเท็จจริงหรือข่าวประจำวัน ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่งานในแผนกวรรณคดี ทั้งจำเลยที่ ๑ ได้แสดงการรับรู้ถึงแหล่งข้อมูลข่าว
---	--	--

คำวินิจฉัย

การกระทำจำเลยจึงไม่ถึงขนาดปริมาณหรือคุณภาพเพียงพอที่จะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์ ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง

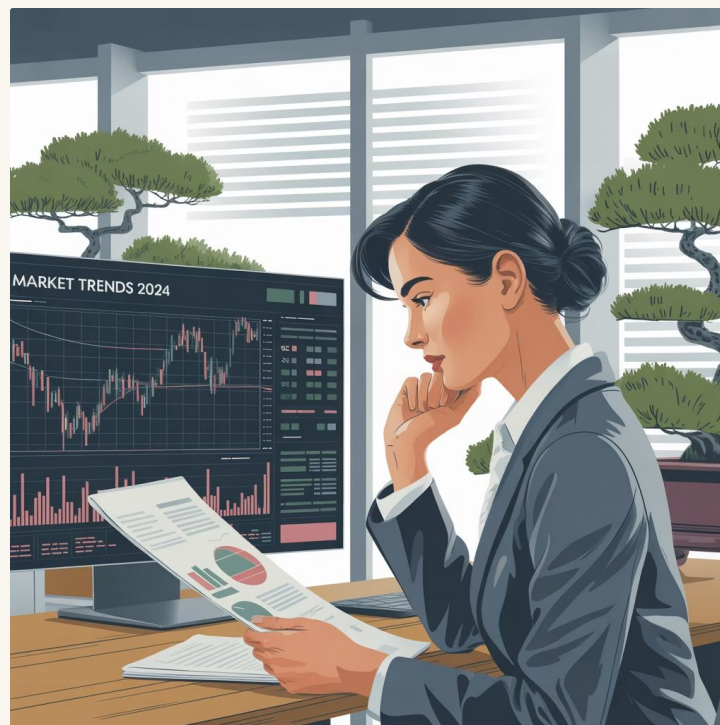
ศาลได้วางหลักว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ต้องพิจารณาทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ โดยการนำข้อเท็จจริงหรือข่าวสารไปใช้โดยมีการอ้างอิงแหล่งที่มา ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครองเฉพาะการแสดงออกซึ่งความคิด ไม่ได้คุ้มครองตัวความคิดหรือข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 8313/2561: ประเด็นความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

ประเด็นแรก: โจทก์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือไม่?

งานของโจทก์เกิดจากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์หากลั่นกรองแล้วเรียบเรียงเป็นบทความ บทสัมภาษณ์ และบทวิเคราะห์ จึงไม่ใช่เพียงการนำเสนอข่าวประจำวันและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารเท่านั้น

มีการใช้ความวิริยะอุตสาหะ สติปัญญา และแรงงานของผู้สร้างสรรค์ในขนาดหรือระดับที่เหมาะสมแก่สภาพของงานที่สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนมีการใช้วิจารณญาณจากประสบการณ์ในการวิเคราะห์ตามควรแก่สภาพของงานด้วยความคิดริเริ่มของตัวเอง

เรื่องสิทธิของนายจ้าง

พนักงานโจทก์มีข้อตกลงให้ผลงานลิขสิทธิ์ตกเป็นของโจทก์ซึ่งเป็นนายจ้าง โจทก์จึงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวได้

❖ หลักการพิจารณาความวิริยะอุตสาหะ

ศาลฎีกาได้วางหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาว่างานใดมีการใช้ความวิริยะอุตสาหะเพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยพิจารณาจาก:

1. ระดับการวิเคราะห์หากลั่นกรองข้อมูลดิบ
2. การใช้สติปัญญาและแรงงานในการสร้างสรรค์
3. การใช้วิจารณญาณจากประสบการณ์ในการวิเคราะห์
4. ความคิดริเริ่มของผู้สร้างสรรค์

ฎีกาที่ 8313/2561: ประเด็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ประเด็นที่สอง: จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์หรือไม่?

ข้อตกลงการอนุญาตให้ใช้สิทธิ

โจทก์มีข้อตกลงกับบริษัท T จำกัด ห้ามมิให้บริษัท T จำกัด อนุญาตช่วงให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในบริการของโจทก์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากโจทก์

ความรู้ของจำเลย

จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ให้บริการข้อมูลการเงินผ่านอินเทอร์เน็ตเช่นเดียวกับโจทก์ และเคยขออนุญาตใช้สิทธิในข้อมูลโจทก์มาก่อน จึงน่าจะเชื่อว่าจำเลยที่ ๑ รู้หรือมีเหตุควรรู้ว่าบริษัท T จำกัด ไม่มีสิทธินำข้อมูลโจทก์มาให้จำเลยที่ ๑ เผยแพร่ และรู้ว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์โจทก์

การแสวงหาประโยชน์ทางการค้า

จำเลยที่ ๑ เรียกเก็บค่าบริการจากสมาชิกในการเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ของจำเลยที่ ๑ การที่จำเลยที่ ๑ รับข้อมูลจากบริษัทกันหุ้น จำกัด แล้วนำมาเผยแพร่ในโปรแกรมบิสนิวส์ จึงเป็นการทำซ้ำและเผยแพร่ต่อสาธารณชนงานที่สร้างขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์เพื่อหากำไร

คำวินิจฉัย

ศาลพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ ชำระค่าเสียหายให้แก่โจทก์ ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ในคดีนี้ศาลฎีกาได้พลิกคำวินิจฉัยของศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง โดยพิจารณาว่าการที่จำเลยนำข้อมูลไปใช้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าไม่มีสิทธิ และมีการแสวงหาประโยชน์ทางการค้า ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

สิทธิทางเศรษฐกิจตามมาตรา 15

ทำซ้ำหรือดัดแปลง

สิทธิในการผลิตซ้ำหรือทำสำเนาของงานไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และสิทธิในการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงงานต้นฉบับให้เป็นงานอีกลักษณะหนึ่ง

เผยแพร่ต่อสาธารณชน

สิทธิในการทำให้งานปรากฏต่อสาธารณชน เช่น การแสดง การบรรยาย การแพร่เสียงแพร่ภาพ การจำหน่ายหรือเผยแพร่โดยวิธีอื่นใด

สิทธิในการจำหน่าย

หมายถึง สิทธิในการจำหน่ายครั้งแรกเท่านั้น (exhaustion of rights) เมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ได้จำหน่ายต้นฉบับหรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์แล้ว สิทธิในการจำหน่ายจะหมดไป

ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา

ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ไลต์ทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งเป็นงานที่กฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในการให้เช่าเป็นพิเศษ

ให้ประโยชน์อันเกิดแต่งงานลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น

เช่น ำงานอันมีลิขสิทธิ์ออกแสดง โดยเก็บค่าตัวเข้าชม หรือการแสวงหาประโยชน์ทางการค้าจากงานลิขสิทธิ์

สิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ

เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ไลต์ทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง

การอนุญาตให้ใช้สิทธิ

หลักกฎหมายมาตรา 16

❗ มาตรา 16 ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้อนุญาตให้ผู้ใดใช้สิทธิตามมาตรา 15 (5) ย่อมไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธินั้นได้ด้วย เว้นแต่ในหนังสืออนุญาตได้ระบุเป็นข้อห้ามไว้

ประเภทของสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์

สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ไม่เด็ดขาด

1 (non-exclusive copyright licensing agreement)

เจ้าของลิขสิทธิ์ยังคงมีสิทธิอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์ได้อีก

สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว

2 (sole licensing agreement)

เจ้าของลิขสิทธิ์ตกลงว่าจะไม่อนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์อีก แต่เจ้าของลิขสิทธิ์ยังคงมีสิทธิใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของตนเองได้

สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เด็ดขาด

3 (exclusive copyright licensing agreement)

เจ้าของลิขสิทธิ์ตกลงว่าจะไม่อนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์อีก และเจ้าของลิขสิทธิ์จะไม่ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของตนเองด้วย

การโอนลิขสิทธิ์

หลักกฎหมายมาตรา 17

หลักทั่วไป

ลิขสิทธิ์นั้นยอมโอนให้แก่กันได้ ซึ่งหมายความว่าลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่งที่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้

รูปแบบการโอน

เจ้าของลิขสิทธิ์อาจโอนลิขสิทธิ์ของตนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลอื่นได้ และจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลา หรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

แบบของการโอน

การโอนลิขสิทธิ์ตามวรรคสองซึ่งมิใช่ทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอนให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลาสิบปี

การโอนลิขสิทธิ์มีผลทำให้สิทธิในลิขสิทธิ์ทั้งหมดหรือบางส่วนเปลี่ยนมือจากผู้โอนไปยังผู้รับโอน ซึ่งต่างจากการอนุญาตให้ใช้สิทธิที่ผู้อนุญาตยังคงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่ เพียงแต่อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิบางประการเท่านั้น

คำพิพากษาที่ 13878/2556: การตีความสัญญาลิขสิทธิ์

หลักการตีความสัญญา

หากเจ้าของลิขสิทธิ์โอนลิขสิทธิ์ให้ผู้อื่นแล้ว เจ้าของลิขสิทธิ์**ไม่สามารถ**ใช้ลิขสิทธิ์นั้นได้อีกต่อไป และ**ไม่สามารถ**อนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์ได้อีก เพราะลิขสิทธิ์ของตนได้โอนเป็นของผู้รับโอนแล้ว

แต่หากเจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์แล้ว เจ้าของลิขสิทธิ์ยังคงมีสิทธิในการทำงานอันมีลิขสิทธิ์ได้อยู่ และสามารถอนุญาตให้ผู้อื่นใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของตนได้ด้วย โดยผู้รับอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์จะสามารถใช้ลิขสิทธิ์ได้เฉพาะภายในขอบเขตที่กำหนดในสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เท่านั้น

การตีความเจตนาในสัญญา

การตีความการแสดงเจตนาในการทำสัญญาขายลิขสิทธิ์ว่าเป็นสัญญาโอนลิขสิทธิ์เพลงหรือสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ต้อง**ฟังเสียงถึงเจตนาอันแท้จริง**ของคู่สัญญายิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษรที่ปรากฏในสัญญาดังกล่าว ตาม ป.พ.พ. มาตรา 171 โดยต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ต่างๆ ที่คู่สัญญาปฏิบัติต่อกันภายหลังจากทำสัญญา ไม่ใช่ยึดถือเพียงชื่อสัญญาเท่านั้น

เจตนาที่แท้จริงสำคัญกว่าถ้อยคำในสัญญา

ในคดีนี้แม้ว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ทำสัญญาฉบับแรกระบุว่าเป็นการโอนลิขสิทธิ์ให้โจทก์ แต่ต่อมาก็ได้ทำสัญญาฉบับที่สองโอนลิขสิทธิ์ให้บริษัท ม. อีก

ศาลจึงวินิจฉัยว่า เจ้าของลิขสิทธิ์มีเจตนาในการทำสัญญาฉบับแรกเพื่ออนุญาตให้โจทก์ใช้ลิขสิทธิ์เท่านั้น ไม่ได้มีเจตนาโอนลิขสิทธิ์ให้โจทก์แต่อย่างใด

คำพิพากษากฎีกาที่ 7713/2540: การตีความสัญญาซื้อขายลิขสิทธิ์

ลักษณะของสัญญา

หนังสือสัญญาซื้อขายลิขสิทธิ์ที่เจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้ผู้ซื้อนำนวนิยายไปสร้างภาพยนตร์เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ไม่ใช่การโอนลิขสิทธิ์โดยเด็ดขาด

ผลของสัญญา

เมื่อผู้ซื้อลิขสิทธิ์นำนวนิยายไปสร้างเป็นภาพยนตร์ออกเผยแพร่ไปแล้ว สิทธิของผู้ซื้อในการนำนวนิยายอันมีลิขสิทธิ์ไปสร้างเป็นภาพยนตร์จึงสิ้นสุดลง ผู้ซื้อไม่สามารถโอนสิทธิ์หรืออนุญาตให้ผู้อื่นนำนวนิยายไปสร้างภาพยนตร์ได้อีก

สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

ผู้ขายซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในนวนิยายยังคงสามารถอนุญาตให้ผู้ใดนำนวนิยายไปสร้างเป็นภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ได้

ประเด็นความสุจริต

อย่างไรก็ตาม หนังสือสัญญาซื้อขายลิขสิทธิ์มีข้อความที่ทำให้ผู้ซื้อเชื่อว่าตนได้รับโอนลิขสิทธิ์ในนวนิยายแล้ว การที่ผู้ซื้ออนุญาตให้ผู้อื่นนำนวนิยายไปสร้างเป็นภาพยนตร์ จึงเป็นการกระทำโดยสุจริต ไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อเจ้าของลิขสิทธิ์

คดีนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการร่างสัญญาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ให้ชัดเจน รวมถึงการตีความสัญญาตามเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญา หากสัญญามีข้อความที่ทำให้ผู้รับอนุญาตเข้าใจผิดว่าได้รับโอนลิขสิทธิ์ แม้ว่าจะเป็นเพียงการอนุญาตให้ใช้สิทธิเท่านั้น การกระทำโดยสุจริตของผู้รับอนุญาตอาจไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ และประเด็นอื่นที่ เกี่ยวข้อง

โดย ดร.วรงค์ อัจฉรวงศ์ชัย

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะชั้นต้น

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น: มาตรา 27-30

การละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แบ่งได้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้นและการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรอง โดยในการนำเสนอนี้จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ในแต่ละประเภทของงาน พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง (มาตรา 27-30)

มาตรา 27

การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน

มาตรา 28

การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียงอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ทั้งนี้ ไม่ว่าในส่วนที่เป็นเสียงและหรือภาพ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว

ข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรา 27 และ 28

มาตรา 27 มิใช่บทบัญญัติทั่วไป

มาตรา 27 มิใช่บทบัญญัติทั่วไปของการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับงานวรรณกรรม ดนตรีกรรม นาฏกรรม งานศิลปกรรม และงานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะอันมีลิขสิทธิ์

ความแตกต่างระหว่างมาตรา 27 และ 28

ผู้เขียนหนังสือวรรณกรรม และอ่านวรรณกรรมดังกล่าวลงในซีดีเป็น "สิ่งบันทึกเสียง" เช่นนี้ หากมีผู้ซื้อหนังสือและซีดีไป ผู้ซื้อย่อมสามารถนำหนังสือออกให้เขาได้ แต่จะนำซีดีออกให้เขาไม่ได้ เพราะละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์

broadcast

การละเมิดงานแพร่เสียงแพร่ภาพ (มาตรา 29)

การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้

1

จัดทำสื่อกิจกรรมวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ

ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

2

แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ

ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

3

จัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

โดยเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการละเมิดงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

การจัดทำสไลด์ทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง

ได้แก่ การบันทึกภาพและเสียงจากรายการทางโทรทัศน์ลงในวีดีโอเทปหรือวีซีดี หรือบันทึกเสียงจากรายการทางวิทยุลงในเทปคาสเซ็ท หรือซีดี

การจัดทำงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

ได้แก่ การที่ผู้จัดทำมีอุปกรณ์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพเช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ และดำเนินการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยกระทำต่อสัญญาณแพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

การแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ

ได้แก่ กรณีสมาชิกเคเบิลทีวีได้รับสัญญาณภาพและเสียงจากสถานีโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียว แล้วหาอุปกรณ์มาดึงเอาสัญญาณไปยังเครื่องรับโทรทัศน์เครื่องอื่นๆ

การจัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

จะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ก็ต่อเมื่อ**มีการเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น**จากการจัดให้ฟังและชมด้วย ถ้าเป็นการให้ประชาชนชมฟรี ไม่เสียเงิน ก็ไม่ถือว่าเป็นการละเมิด เช่น การเปิดการแข่งขันฟุตบอลในร้านอาหารโดยไม่ได้เรียกเก็บค่าเข้าชมเพิ่มเติม เป็นต้น

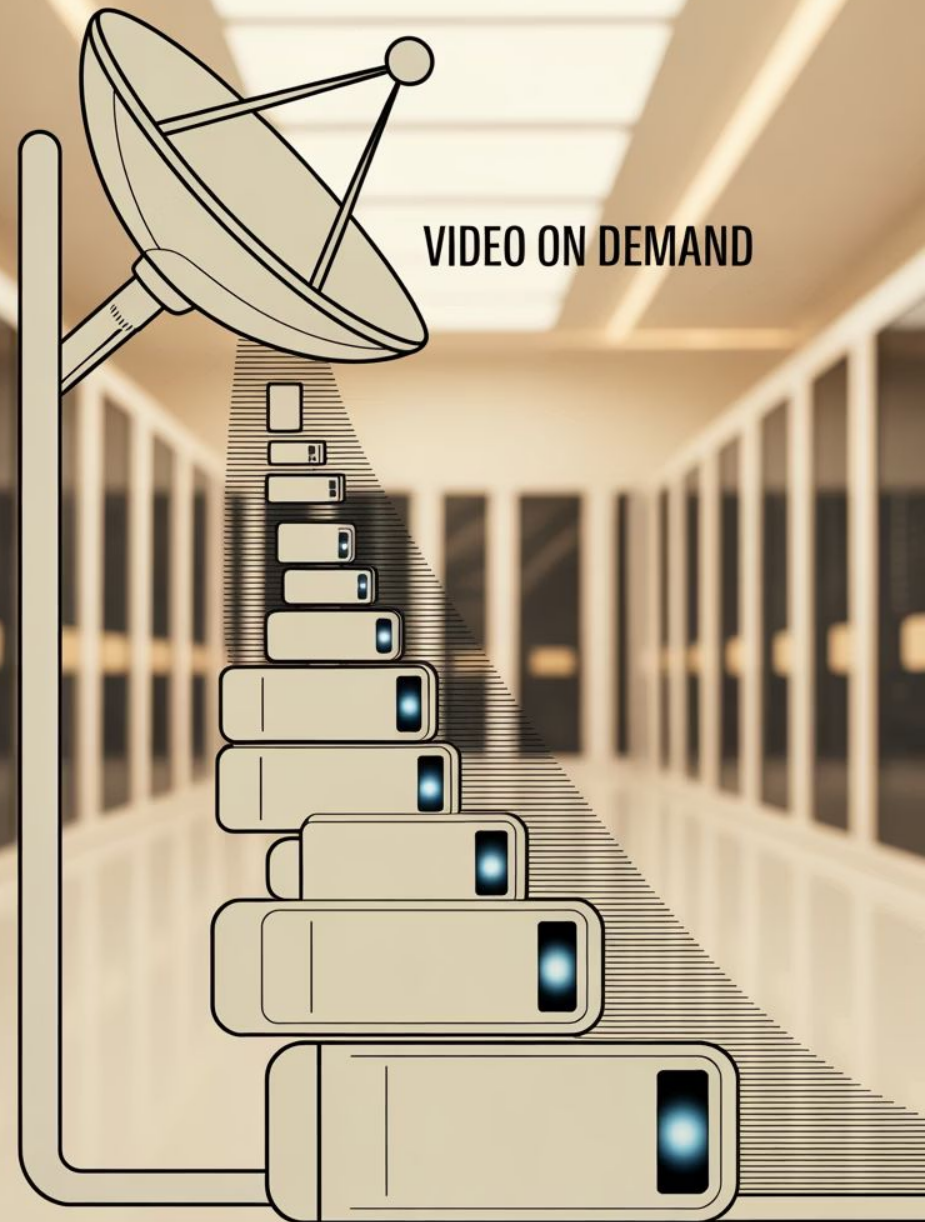
คำพิพากษากฎีกาที่ 9926/2560

การแปลงสัญญาณเพื่อส่งต่อกันที (Live)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแปลงสัญญาณแบบแอนะล็อกเป็นสัญญาณแบบดิจิทัลและในส่วนที่มีการบันทึกสัญญาณที่แปลงเป็นข้อมูลดิจิทัลแล้วในระบบคอมพิวเตอร์นั้น ก็เพื่อส่งสัญญาณต่อไปโดยทันที (Live) อันเป็นการกระทำแก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพของโจทก์ โดยมีลักษณะเป็นการจัดทำงานแพร่เสียงแพร่ภาพต่อจากการแพร่เสียงแพร่ภาพของโจทก์โดยตรง

การบันทึกเพื่อได้รับชมย้อนหลัง (Video on Demand)

การที่มีการรับสัญญาณแบบแอนะล็อกจากโจทก์แล้วแปลงสัญญาณเป็นแบบดิจิทัลเพื่อบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อให้ลูกค้ารับชมได้ในภายหลังในลักษณะชมย้อนหลังได้ (video on demand) ในกรณีนี้มีลักษณะเป็นการทำซ้ำงานภาพยนตร์ ขณะเดียวกันก็เป็นการจัดทำสื่อกิจการจากงานแพร่เสียงแพร่ภาพของโจทก์ด้วย และเมื่อมีการนำออกแพร่เสียงแพร่ภาพในลักษณะชมย้อนหลังได้ตามความต้องการของสมาชิกที่เรียกชมในภายหลัง จึงเป็นการขาย เสนอขาย และเผยแพร่ต่อสาธารณะชนซึ่งงานสื่อกิจการที่มีภาพยนตร์ที่มีลิขสิทธิ์ของโจทก์บันทึกอยู่อันได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์ด้วยเช่นกัน

**ILLEGAL SOFTWARE
COPYING IS
PROHIBITED**

การละเมิดโปรแกรมคอมพิวเตอร์

มาตรา 30

การกระทำความผิดอย่างหนึ่งแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำความผิดต่อไปนี้

ทำซ้ำหรือดัดแปลง

การคัดลอกโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการแก้ไขดัดแปลงโค้ดของโปรแกรมคอมพิวเตอร์

เผยแพร่ต่อสาธารณชน

การนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่นใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาต

ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา

การนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต้นฉบับหรือสำเนาไปให้ผู้อื่นเช่าโดยไม่ได้รับอนุญาต

การละเมิดขึ้นรอง

มาตรา 31

ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำอย่างใด อย่างหนึ่ง แก่งานนั้น เพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้

1

(1) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า
เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ

2

(2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน

3

(3) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่เจ้าของลิขสิทธิ์

4

(4) นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น vs การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรอง

การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น

- เจ้าของลิขสิทธิ์ มีสิทธิเพียงผู้เดียวในการทำซ้ำ แต่ไม่ใช่การผลิต (กฎหมายคุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด ไม่ใช่ความคิด)
- ในทางทฤษฎี หากบุคคลสองคนต่างริเริ่มสร้างสรรค์งานขึ้นด้วยตนเอง โดยมีได้ลอกเลียนหรือทำซ้ำงานของผู้อื่น แม้งานทั้งสองจะมีความเหมือนกัน ก็ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
- การทำซ้ำ ต้องมี 1. การเข้าถึงงาน (accessibility) 2. ความเหมือนกันอย่างมาก (substantial similarity)
- การพิสูจน์ว่าผู้ละเมิดจงใจละเมิดลิขสิทธิ์นั้น เป็นไปได้ยาก จึงต้องมีหลักความรับผิดชอบ (strict liability) หมายถึง ผู้กระทำต้องรับผิดชอบแม้จะไม่ได้ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อ

การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรอง

- การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรอง ผู้ที่กระทำผิดไม่ได้เข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์มาก่อน อาจเข้าใจว่างานดังกล่าวเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์
- กฎหมายจึงกำหนดในมาตรา 31 ให้ผู้กระทำผิดขั้นรองต้องมีเหตุอันควรรู้ว่าการนั้นได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ และต้องกระทำเพื่อหากำไรเท่านั้น

มาตรา ๖๒

คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง

คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะเป็น คดีแพ่งหรือคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่างานที่มีการฟ้องร้องในคดีนั้น เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ และโจทก์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงในงานดังกล่าว เว้นแต่ จ าเลยจะโต้แย้งว่าไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดง หรือโต้แย้งสิทธิของโจทก์

งานที่มีชื่อแสดง

งานใดมีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อของบุคคลใดที่อ้างว่าตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงแสดงไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อนั้นเป็นผู้สร้างสรรค์หรือ นักแสดง

งานที่ไม่มีชื่อแสดง หรือมีผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา

งานใดไม่มีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้ หรือมีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้ แต่มิได้อ้างว่า เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และมีชื่อหรือสิ่งใดที่ใช้แทนชื่อของบุคคลอื่นซึ่งอ้างว่าเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์และผู้โฆษณาแสดงไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลซึ่งเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์ และผู้โฆษณานั้นเป็น เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงในงานนั้น

บทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา ๖๓: อายุความฟ้องร้อง

ห้ามมิให้ฟ้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่เจ้าของลิขสิทธิ์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำละเมิด แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีการละเมิด.

มาตรา ๖๔: ค่าเสียหาย

ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายโดยคำนึงถึงความร้ายแรง การสูญเสียประโยชน์ และค่าใช้จ่ายในการบังคับสิทธิ หากจงใจทำงานเข้าถึงสาธารณะอย่างแพร่หลาย อาจเพิ่มค่าเสียหายได้ไม่เกินสองเท่า.

มาตรา ๖๕: คำสั่งระงับการละเมิด

หากมีหลักฐานชัดเจนแจ้งว่ามีการละเมิดหรือกำลังจะละเมิด เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถขอให้ศาลมีคำสั่งให้ระงับหรือละเว้นการกระทำดังกล่าวได้ โดยคำสั่งนี้ไม่ตัดสิทธิการเรียกร้องค่าเสียหาย.

บทลงโทษทางกฎหมายสำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์มีบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยมาตราเหล่านี้จะกล่าวถึงความผิดทางอาญาและบทลงโทษที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 66: ความผิดอันยอมความได้

ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งหมายความว่าคู่กรณีสามารถตกลงระงับข้อพิพาทได้โดยไม่ต้องดำเนินคดีถึงที่สุดในศาล.

มาตรา 69: การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น

ผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 27, 28, 29, 30 หรือ 52 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 20,000 บาทถึง 200,000 บาท

หากกระทำการเพื่อการค้า: โทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 4 ปี หรือปรับตั้งแต่ 100,000 บาทถึง 800,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

มาตรา 70: การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรอง

ผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 31 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 บาทถึง 100,000 บาท

หากกระทำการเพื่อการค้า: โทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือนถึง 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 50,000 บาทถึง 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

อายุความฟ้องร้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์

การฟ้องร้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์มีอายุความแตกต่างกันระหว่างคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งเป็นข้อพิจารณาสำคัญในการดำเนินคดี

คดีแพ่ง (มาตรา 63)

- **3 ปี:** นับแต่วันที่เจ้าของลิขสิทธิ์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด
- **ไม่เกิน 10 ปี:** นับแต่วันที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์
- บทบัญญัตินี้แยกต่างหากจากคดีอาญา โดยมีจุดประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิในทางทรัพย์สินของผู้สร้างสรรค์

คดีอาญา (มาตรา 66 และ ป.อาญา มาตรา 95)

- **ความผิดยอมความได้:** มาตรา 66 ระบุว่าความผิดตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ เป็นความผิดอันยอมความได้
- **อายุความ 1 ปี:** สำหรับความผิดที่ระวางโทษปรับเท่านั้น (เช่น มาตรา 69 วรรคหนึ่ง) นับแต่วันกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (5)
- หากระวางโทษจำคุก อายุความจะยาวกว่า

ในกรณีศึกษา จำเลยกระทำความผิดระหว่างวันที่ 15-22 ธันวาคม 2552 แต่โจทก์และโจทก์ร่วมฟ้องคดีเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2555 ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่าคดีอาญาขาดอายุความแล้ว. ฎ 90/2557

ข้อพิสูจน์ในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ (ทางแพ่ง)

เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยรับผิดชอบละเมิดลิขสิทธิ์ โจทก์มีภาระต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

1 งานพิพาทเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย - เป็นงานสร้างสรรค์ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 - และเข้าเงื่อนไขได้รับความคุ้มครองโดยไม่ต้องจดทะเบียน	2 โจทก์เป็นเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในลิขสิทธิ์ - เช่น เป็นผู้สร้างสรรค์ เจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้รับโอนสิทธิ หรือผู้ได้รับอนุญาตใช้สิทธิแบบมีสิทธิแต่ผู้เดียว - และเป็นผู้มีอำนาจฟ้องร้องบังคับสิทธิต่อจำเลยได้
3 จำเลยได้กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์ คือจำเลยได้ใช้อำนาจที่กฎหมายสงวนไว้ให้เฉพาะเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น - การทำซ้ำ - การดัดแปลง - การเผยแพร่ต่อสาธารณชน - การจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย โดยไม่ได้รับอนุญาตจากโจทก์ และการกระทำนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทย หรือมีผลให้เกิดการละเมิดในไทย	4 จำเลยอาจให้การต่อสู้ว่าการกระทำของจำเลยเข้าข้อยกเว้นการละเมิด - เช่น การใช้โดยชอบธรรมเพื่อการศึกษา วิจารณ์ การเสนอข่าว หรือการใช้เพื่อประโยชน์ตนเองโดยไม่แสวงหากำไร - รวมถึงต่อสู้ว่า งานหมดอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตกเป็น public domain

ข้อสังเกตเพิ่มเติม:

- ในทางปฏิบัติ ศาลมักพิจารณาเพิ่มว่า จำเลยมีการเข้าถึงงานต้นฉบับของโจทก์ (accessibility) เพื่อยืนยันว่าความเหมือนเกิดจากการคัดลอก ไม่ใช่คิดเหมือนโดยบังเอิญ
- หากโจทก์อ้างค่าเสียหาย ต้องพิสูจน์ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และความเชื่อมโยงกับการละเมิดของจำเลย เช่น รายได้ที่หายไป ชื่อเสียงเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการปกป้องสิทธิ

องค์ประกอบความผิดละเมิดลิขสิทธิ์ทางอาญา

ในการดำเนินคดีอาญาฐานละเมิดลิขสิทธิ์ อัยการในฐานะโจทก์มีภาระหน้าที่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามองค์ประกอบความผิดดังต่อไปนี้:

1 งานพิพาทเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์และอยู่ในอายุการคุ้มครอง - ต้องเป็นงานสร้างสรรค์ตามที่กฎหมายคุ้มครอง - อายุการคุ้มครองยังไม่สิ้นสุดขณะเกิดเหตุ - ไม่ใช่งานที่อยู่ในสาธารณสมบัติ	2 ผู้เสียหายเป็นเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในลิขสิทธิ์ - ผู้สร้างสรรค์ ผู้รับโอนสิทธิ หรือผู้รับอนุญาตแบบมีสิทธิแต่ผู้เดียว - มีสิทธิร้องทุกข์และดำเนินคดีอาญาได้	3 จำเลยได้กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิ เช่น ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน (มาตรา 27, 28, 31 ฯลฯ) หรือละเมิดสิทธิอื่นที่สงวนไว้ตามหมวด 4 ของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ โดยไม่ได้รับอนุญาต
4 จำเลยกระทำโดยเจตนา - จำเลยรู้หรือควรรู้ว่างานนั้นมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น - เจตนาทำซ้ำ ดัดแปลง หรือนำไปเผยแพร่เพื่อประโยชน์หรือแสวงหากำไร - หากเป็นการครอบครอง มีไว้เพื่อจำหน่าย หรือทำการพาณิชย์ ต้องพิสูจน์เจตนาเพื่อการค้า	5 การกระทำของจำเลยไม่อยู่ในข้อยกเว้น - เช่น การใช้โดยชอบธรรมเพื่อการศึกษา วิจารณ์ ข่าวสาร (มาตรา 32) - อายุความคุ้มครองสิทธิหมดแล้ว - การใช้เพื่อพิธีการของรัฐ ฯลฯ	6 การกระทำเกิดในราชอาณาจักรไทย ตามหลักอาณาเขต หรือมีผลให้เกิดความผิดในไทย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4)

คดีลิขสิทธิ์: Pirelli vs สยาม พี.แอสลี

คำฟ้องของโจทก์

- โจทก์ที่ 1: Pirelli Tyre S.p.A. (เจ้าของลิขสิทธิ์)
- งานอันมีลิขสิทธิ์: งานศิลปกรรมประยুক্ত ลวดลายดอกยางรถยนต์รุ่น SCORPION MTR
- ข้อกล่าวหา:
 - ละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการทำซ้ำ/ดัดแปลงลวดลายยางรุ่น D-868
 - ละเมิดชื่อทางการค้า "สยาม พี.แอสลี" ทำให้สาธารณชนสับสน
- ค่าขอ: ค่าเสียหาย 1,090,972.42 บาท พร้อมดอกเบี้ย

คำให้การของจำเลย

- ปฏิเสธลิขสิทธิ์: ลวดลายดอกยางเป็นแบบผลิตภัณฑ์ ต้องจดสิทธิบัตร ไม่ใช่ลิขสิทธิ์
- ปฏิเสธการละเมิด: ลวดลายยางของจำเลยแตกต่าง เป็นการออกแบบตามหลักวิชาการ
- ปฏิเสธละเมิดชื่อทางการค้า: "พี." ย่อจาก "พิทักษ์" ใช้ชื่อมาตั้งแต่ปี 2542 โดยไม่มีเจตนาลวงขาย
- ขอต้อสู้เพิ่มเติม: โจทก์เคยจดสิทธิบัตรลวดลายยางอื่น แสดงว่าโจทก์เองก็เห็นว่าลวดลายยางเป็นแบบผลิตภัณฑ์

คดีนี้สะท้อนถึงข้อถกเถียงสำคัญระหว่างลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมประยুক্তกับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์

คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง (ศาลชั้นต้น)

คดีหมายเลขแดงที่ ทป 14/2564

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ได้วินิจฉัยประเด็นสำคัญในคดี *Pirelli vs สยาม พ.แอสลี* ดังนี้:

1	ลวดลายยางรถยนต์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่ คำวินิจฉัย: เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภท "งานศิลปกรรมประยุกต์" เหตุผล: ลวดลาย "SCORPION MTR" แสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความวิริยะอุตสาหะ และทักษะในการออกแบบจัดวางส่วนประกอบต่าง ๆ ให้เกิดความงาม แม้มิฟังก์ชันการใช้งาน แต่ไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแค่ฟังก์ชัน จึงได้รับความคุ้มครอง.
2	จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ คำวินิจฉัย: ละเมิดลิขสิทธิ์ เหตุผล: ลวดลายยางของจำเลย (รุ่น D-868) ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานของโจทก์ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ มีรูปแบบบล็อกลายและการจัดเรียงร่องยางคล้ายคลึงกันอย่างสำคัญ ทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจผิดว่าเป็นงานเดียวกัน.
3	จำเลยละเมิดชื่อทางการค้าหรือไม่ คำวินิจฉัย: ไม่ละเมิดชื่อทางการค้า เหตุผล: การที่จำเลยใช้ชื่อ "สยาม พ.แอสลี" ซึ่งมีส่วนของคำว่า "พ.แอสลี" แตกต่างจากคำว่า "Pirelli" ของโจทก์ ชื่อนี้แตกต่างของโจทก์และจำเลยก็มีความแตกต่าง ไม่ก่อให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนว่าจำเลยเกี่ยวข้องหรือเป็นบริษัทในเครือเดียวกันกับโจทก์.
4	ความรับผิดและค่าเสียหาย คำวินิจฉัย: สั่งให้ชดใช้ค่าเสียหาย เหตุผล: พิพากษาให้จำเลยที่ 1 ถึง 3 ร่วมกันชำระค่าเสียหายให้โจทก์รวมทั้งสิ้น 1,090,972.42 บาท พร้อมดอกเบี้ย

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

คดีหมายเลขที่ 1843/2565

ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษได้ พิพากษากลับ คำพิพากษาศาลชั้นต้น และ ยกฟ้องโจทก์ทั้งสอง โดยมีเหตุผลในการวินิจฉัยที่แตกต่างอย่างสำคัญในประเด็นหลัก ดังนี้:

1. ลวดลายยางรถยนต์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่

คำวินิจฉัย: ไม่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

เหตุผล: ศาลอุทธรณ์ฯ เห็นว่าลวดลายยางรถยนต์มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการใช้งาน (Function) เช่น การยึดเกาะถนน การระบายน้ำ/โคลน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ถูกกำหนดโดยประโยชน์ใช้สอยทางอุตสาหกรรม แม้จะมีความสวยงามอยู่บ้าง แต่ก็เกินไปตามหลักการออกแบบทางวิศวกรรม ดังนั้น งานลักษณะนี้จึงควรได้รับความคุ้มครองในฐานะ "แบบผลิตภัณฑ์" ตาม พ.ร.บ. สิทธิบัตร ไม่ใช่งานศิลปกรรมประยูคต์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์

2. จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่

คำวินิจฉัย: ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์

เหตุผล: เนื่องจากศาลอุทธรณ์ฯ วินิจฉัยว่าลวดลายยางไม่ได้เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์

3. จำเลยละเมิดชื่อทางการค้าหรือไม่

คำวินิจฉัย: ไม่ละเมิดชื่อทางการค้า

- ชื่อไม่ทำให้สับสน: ชื่อ "สยาม พี.แอสลี่" ไม่คล้ายคลึงกับ "Pirelli" เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนสับสน
- การใช้โดยสุจริต: จำเลยใช้ชื่อนี้มานานแล้ว และ "พ." ย่อมาจาก "พิทักษ์" (ชื่อตระกูลของจำเลย) ไม่ใช่ "Pirelli"
- ขาดเจตนาไม่สุจริต: จำเลยไม่ได้มีเจตนาลวงให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด โดยยางของจำเลยมีการประทับยี่ห้อของตนเองอย่างชัดเจน

4. ผลคำพิพากษา

คำวินิจฉัย: พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง

เหตุผล: เมื่อการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์และชื่อทางการค้าตามที่โจทก์ฟ้อง จำเลยทั้งสามจึงไม่ต้องร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายใด ๆ แก่โจทก์ทั้งสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7957/2568

ประเด็นที่ ๑: ลวดลายดอกยางสายฟ้า เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่?

1

คำวินิจฉัย

ไม่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

2

เหตุผล (หลักการคุ้มครองลิขสิทธิ์)

งานอันจะมีลิขสิทธิ์ได้ต้องเกิดจากการสร้างสรรค์โดยริเริ่มขึ้นเอง (originality) ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ มาตรา 4 และ 6 โดยไม่ทำซ้ำหรือดัดแปลงจากผู้อื่น แม้คุณค่าทางศิลปะไม่ใช่เงื่อนไขสำคัญ แต่ต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์ด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงงานทั่วไปที่สร้างขึ้นเท่านั้น

3

ข้อเท็จจริง (วัตถุประสงค์การออกแบบ)

ลวดลายดอกยางสายฟ้าของโจทก์ที่ 1 ถูกออกแบบโดยนายมาริโอและทีมงาน เพื่อปรับปรุงสมรรถนะของยางรถจักรยานยนต์ DIABLO SUPERCORSA โดยเฉพาะการลดปัญหาการสึกหรอที่ไม่สม่ำเสมอ การออกแบบจึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการใช้งานและปรับปรุงสมรรถนะ

4

สรุปคำวินิจฉัยศาลฎีกา

การออกแบบลวดลายดอกยางสายฟ้าจึงเป็นการออกแบบให้มีรูปร่างของผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เข้าลักษณะเป็น **"แบบผลิตภัณฑ์"** ตามมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่ง ไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ ที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครอง

คำพิพากษาศาลฎีกา: เหตุผลในการวินิจฉัย

สำหรับประเด็นที่ว่าลวดลายดอกยางสายฟ้าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่นั้น ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลดังนี้:

แม้กฎหมายจะไม่ได้ห้ามการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่อย่างงานอันมีลิขสิทธิ์ แต่การจะเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ลวดลายดอกยางสายฟ้าของโจทก์ที่ 1 ซึ่งเกิดจากการจัดเรียงรูปสายฟ้าฟาดหลายรูปนั้น มีจุดประสงค์หลักเพื่อประโยชน์ในการใช้งานของยางรถจักรยานยนต์เป็นสำคัญ

กรณีนี้ยังไม่เพียงพอที่จะถือได้ว่าเป็นงานสร้างสรรค์อันควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ดังนั้น ลวดลายดอกยางสายฟ้าดังกล่าวของโจทก์ที่ 1 จึงไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

☐ **สรุป:** ศาลฎีกายืนยันว่าลวดลายดอกยางถูกออกแบบมาเพื่อ **ประโยชน์ใช้สอย** เป็นหลัก จึงขาดคุณสมบัติความเป็นงานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ประเด็นที่ ๒: จำเลยละเมิดสิทธิในชื่อทางการค้า (P.RALLY vs PIRELLI) หรือไม่?

คำวินิจฉัย: ไม่ละเมิดสิทธิในชื่อทางการค้า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๘ บัญญัติว่า

"สิทธิของบุคคลในการที่จะใช้นามอันชอบที่จะใช้ได้นั้น ถ้ามีบุคคลอื่นโต้แย้งก็ดี หรือ บุคคลผู้เป็นเจ้าของนามนั้นต้องเสื่อมเสียประโยชน์เพราะการที่มีผู้อื่นมาใช้นามเดียวกันโดยมิได้รับอำนาจให้ใช้ได้ก็ดี บุคคลผู้เป็นเจ้าของนามจะเรียกให้บุคคลนั้นระงับความเสียหาย ก็ได้ ถ้าและเป็นที่ยอมรับว่าต้องเสียหายอยู่สืบไปจะร้องขอต่อศาลให้สั่งห้ามก็ได้"

ศาลพิจารณาเปรียบเทียบชื่อนิติบุคคลของโจทก์ (Pirelli Tyre S.p.A. และ Pirelli & C S.p.A.) กับชื่อนิติบุคคลของจำเลยที่ ๑ (ห้างหุ้นส่วนจำกัดสยาม พี แรลลี่) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งในด้านตัวอักษรและการออกเสียงระหว่าง "Pirelli" และ "P.RALLY"

แม้โจทก์จะนำสืบว่ามีลูกค้าบางรายเคยสับสน แต่ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าการใช้ชื่อของจำเลยทำให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคเกิดความสับสนหรือหลงผิดว่าเป็นนิติบุคคลในเครือเดียวกันกับโจทก์ จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยใช้ชื่อทางการค้าที่ทำให้โจทก์ต้องเสื่อมเสียประโยชน์

ด้วยเหตุนี้ จำเลยทั้งสามจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในข้อหาละเมิดสิทธิในชื่อทางการค้าแก่โจทก์ทั้งสอง

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

หลักเกณฑ์ของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ปรากฏในมาตรา 32 ถึงมาตรา 43

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 32 ถึง มาตรา 36 ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

เป็นการกระทำตามที่กฎหมายกำหนด

เป็นการกระทำต่าง ๆ ตามที่มาตรา 32 วรรคสอง และมาตรา 33 ถึง 36 บัญญัติไว้

ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามปกติ

การกระทำนั้นต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์

ไม่กระทบกระเทือนสิทธิอันชอบธรรม

การกระทำนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นทั่วไป ตามมาตรา 32

มาตรา 32 การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จาก งานอันมีลิขสิทธิ์ ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

วิจัยหรือศึกษางาน

วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง

ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท

ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงาน

ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

เสนอรายงานข่าว

เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

เพื่อการพิจารณาของศาล

ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

เพื่อการสอน

ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอนเพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

เพื่อแจกจ่ายในสถาบันการศึกษา

ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

เพื่อการสอบ

งานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

กรณีตัวอย่างการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ข้อเท็จจริง

- โจทก์และจำเลยเป็นเพื่อนบ้านกัน โจทก์ว่าจ้างสถาปนิกในการเขียนแบบแปลนการก่อสร้างบ้าน
- โจทก์ใช้แบบแปลนดังกล่าวในการก่อสร้างบ้านแต่ถูกกล่าวหาจากจำเลยและเพื่อนบ้านว่าการก่อสร้างบ้านของโจทก์ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่บ้านของจำเลย
- จำเลยและเพื่อนบ้านรายอื่นจึงไปร้องเรียนต่อที่สำนักงานเขตฯ ให้ระงับการก่อสร้างของโจทก์
- ต่อมา จำเลย ได้รับแบบแปลนบ้านของโจทก์ จากสำนักงานเขตฯ จึงนำเอาแบบแปลนบ้านบางส่วน (4 หน้า จาก 54 หน้า) โพสต์ตามกลุ่มเฟซบุ๊กต่าง ๆ เพื่อขอความเห็นจากบุคคลอื่นเกี่ยวกับการก่อสร้างบ้านของโจทก์ว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

การดำเนินคดี

- โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาที่ศาลอาญาศินทางปัญญาฯ กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดลิขสิทธิ์ โดยการทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งงานสถาปัตยกรรมอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์
- ศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้อง
- โจทก์อุทธรณ์

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ 3523/2566

การพิจารณาความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

โจทก์ว่าจ้างสถาปนิกให้ออกแบบสิ่งปลูกสร้างบ้านพักอาศัย แบบก่อสร้างบ้านพักอาศัย จึงเป็นงานศิลปกรรม ประเภทงานสถาปัตยกรรม ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔ เมื่อแบบก่อสร้างบ้านพักอาศัยเป็นงานสถาปนิกได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างจากโจทก์ โดยไม่ปรากฏว่ามีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น โจทก์จึงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในแบบก่อสร้างบ้านพักอาศัยดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๑๐

การพิจารณาการละเมิดลิขสิทธิ์

จำเลยเผยแพร่แบบก่อสร้างบ้านพักอาศัยบางส่วน จำนวน ๔ หน้า จากทั้งหมด 54 หน้า เท่านั้น ไม่อาจทำให้บุคคลใดทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ฉบับสมบูรณ์ทุกส่วนในแบบก่อสร้างบ้านได้ จำเลยยังแสดงว่าแบบก่อสร้างบ้านดังกล่าวไม่ใช่ของตนแต่เป็นของเพื่อนบ้าน

การกระทำของจำเลย จึงเป็นการตีพิมพ์ วิจารณ์ หรือนำผลงาน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของโจทก์เกินสมควร การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์ตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง (๒) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

คดีศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษที่ 1865/2563

คดีนี้เป็นคดีพิพาทเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมบทความทางการศึกษา โดยโจทก์กล่าวหาว่าจำเลยซึ่งเป็นครูสอนภาษาจีนและเจ้าของเฟซบุ๊กได้คัดลอกบทความ "5 เทคนิคการสอบ HSK และการเตรียมตัว" โดยไม่ได้รับอนุญาต นำไปเผยแพร่บนเฟซบุ๊กเพื่อดึงดูดผู้สนใจภาษาจีน และอ้างว่าเป็นผลงานของตนเอง

จำเลยให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่าเนื้อหาดังกล่าวเป็นความรู้ทั่วไปที่บุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนสามารถคิดค้นได้เอง และจำเลยมีความเชี่ยวชาญเพียงพอที่จะสร้างสรรค์เนื้อหานั้นด้วยตนเอง

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางพิพากษาให้จำเลยมีความผิดปรับเงิน 200,000 บาท และให้ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์ 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันฟ้อง

บทความของโจทก์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่

แนวคิดและหลักการ

การทำข้อสอบ HSK ให้รวดเร็วเพื่อทำให้ทันเวลา เป็นแนวคิดทั่วไปที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 6 วรรคสอง

วิธีการและเทคนิค

การนำเสนอและเรียบเรียงวิธีการเฉพาะที่บุคคลสร้างสรรค์ขึ้นเป็นงานนิพนธ์ด้วยความคิดของตนเอง อยู่ในข่ายที่จะเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

การคุ้มครอง

แม้แนวคิดหลักจะเป็นความรู้ทั่วไป แต่การเรียบเรียงรายละเอียดและวิธีการนำเสนอที่เฉพาะเจาะจงได้รับความคุ้มครอง

ศาลวินิจฉัยว่า แม้แนวความคิดหลักการที่ต้องทำข้อสอบ HSK ด้วยความรวดเร็วเพื่อให้ทันเวลาจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง แต่บุคคลใดบุคคลหนึ่งก็สามารถนำแนวคิดและหลักการไปปรับใช้หรือใช้ประโยชน์ด้วยการสร้างสรรค์งานนิพนธ์ของตน โดยต้องมีเนื้อหา รายละเอียด และลักษณะการแสดงออกซึ่งความคิดเป็นของตนเองได้

สิ่งสำคัญคือ การปรับใช้หรือการใช้ประโยชน์หรือการสร้างสรรค์งานนิพนธ์ของบุคคลนั้นต้องไม่เป็นการทำซ้ำหรือคัดลอกงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ

บทความของโจทก์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่

การเรียบเรียงที่แสดงถึงความวิริยะ

บทความของโจทก์ได้เรียบเรียงขึ้นโดยมีเนื้อหา รายละเอียด และลักษณะการแสดงออกซึ่งทำให้เห็นถึงทักษะ การตัดสินใจ และความวิริยะของโจทก์ในการเรียบเรียงเป็นบทความ

โจทก์ได้จัดลำดับเนื้อหาเป็นเทคนิค 2 ด้านอย่างมีระบบ:

- **ด้านที่หนึ่ง:** เทคนิคที่ปรับใช้ได้ทันทีขณะทำข้อสอบ ได้แก่ หมวดฟัง (ข้อ 2) และหมวดอ่าน (ข้อ 3)
- **ด้านที่สอง:** เทคนิคการเตรียมตัวแต่เนิ่นๆ ได้แก่ การเตรียมร่างกายจิตใจ (ข้อ 1) การฝึกเขียนคำตอบ (ข้อ 4) และการสะสมข้อมูลความรู้ (ข้อ 5)

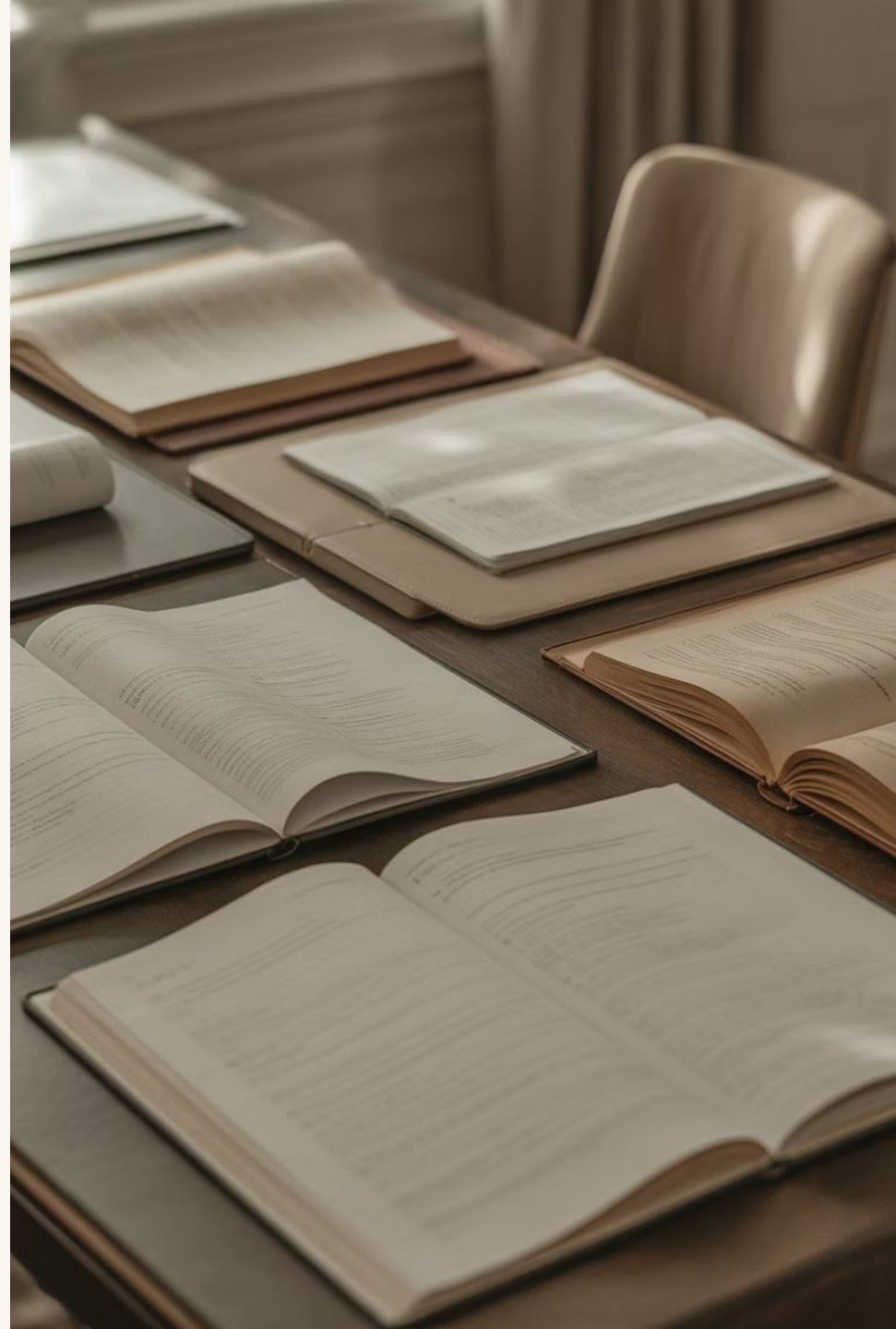
❑ **คำพิพากษา:** บทความดังกล่าวจึงเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ และโจทก์ในฐานะผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์บทความดังกล่าว

มาตรฐานงานวรรณกรรม

ศาลชี้แจงว่างานวรรณกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นบทความที่มีเทคนิคหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งยากต่อการคัดค้น

เนื่องจากงานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์:

1. ไม่ใช่สิทธิบัตรที่ต้องคิดค้นหรือทำใหม่
2. ไม่ใช่เครื่องหมายการค้าที่ต้องมีลักษณะบ่งเฉพาะ
3. เพียงแต่ต้องเป็นงานสร้างสรรค์ที่แสดงออกถึงความคิดและการจัดเรียงข้อมูลอย่างมีระบบ

บทความของจำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์หรือไม่

โครงสร้างเหมือนกัน

ชื่อเรื่องเป็นชื่อเดียวกัน มี 5 หัวข้อเท่ากัน เรียงลำดับหัวข้อเทคนิคหรือหัวข้อเรื่องตรงกันตั้งแต่เทคนิคข้อ 1 ถึงข้อ 5 และมีการจัดแบ่งเทคนิคออกเป็น 2 ด้านเหมือนกัน

ถ้อยคำตรงกัน

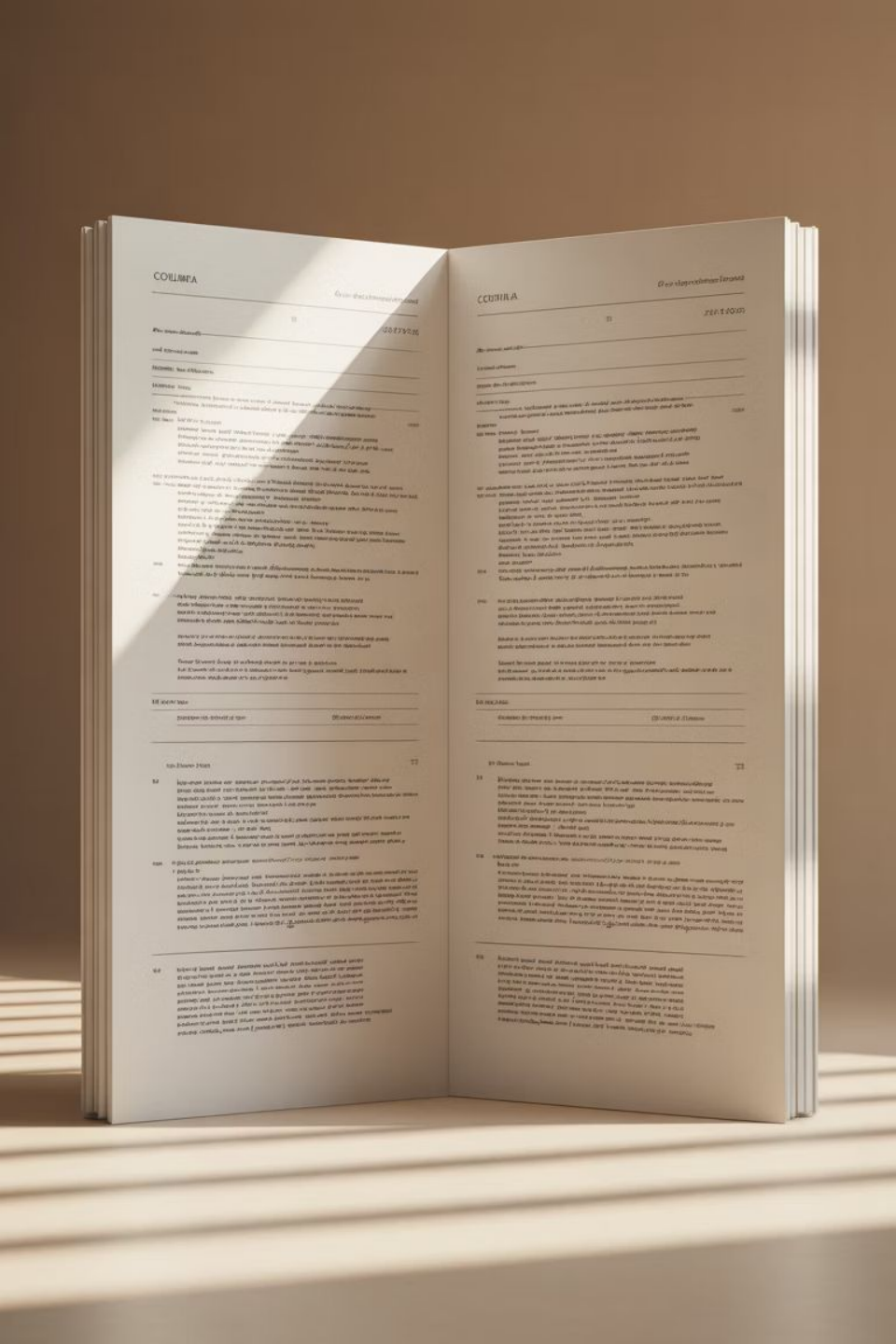
บทความจำเลยใช้ถ้อยคำหลักอันเป็นสาระสำคัญเหมือนหรือตรงกับของโจทก์แบบคำต่อคำ โดยเพิ่มเติมคำเพียงเล็กน้อยหรือสลับตำแหน่งถ้อยคำเสียใหม่อันมิใช่สาระสำคัญ

ไม่มีหลักฐานสร้างสรรคเอง

จำเลยไม่มีหลักฐานยืนยันว่าตนเองเป็นผู้เขียนบทความดังกล่าวโดยมิได้ลอกเลียนโจทก์ เมื่อโจทก์เขียนบทความลงเว็บไซต์ก่อนจำเลย

จากการเปรียบเทียบบทความจำเลยกับบทความของโจทก์ ศาลเห็นว่าโครงสร้างของบทความอันเป็นสาระสำคัญซ้ำกันทั้งในส่วนของชื่อเรื่อง จำนวนหัวข้อ ลำดับการนำเสนอ และการจัดแบ่งกลุ่มเทคนิค นอกจากนี้ยังพบว่าถ้อยคำหลักที่เป็นสาระสำคัญเหมือนกันหรือตรงกันแบบคำต่อคำ

❑ **คำพิพากษา:** กรณีจึงเชื่อว่าจำเลยเคยเห็นบทความของโจทก์มาก่อนแล้วจำเลยนำบทความโจทก์มาคัดลอกหรือเลียนแบบโดยมิได้เขียนด้วยตนเอง ถือว่าจำเลยทำซ้ำหรือดัดแปลงงานของโจทก์ เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 27(1)

buoinaerr

การกระทำของจำเลยเข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32 หรือไม่

ข้อโต้แย้งของจำเลย

จำเลยอุทธรณ์ว่า จำเลยนำบทความเรื่องดังกล่าวลงในเว็บไซต์เพื่อเป็นวิทยาทาน มิได้นำบทความไปโฆษณา เรียกเก็บเงิน หรือแสวงหาประโยชน์ทางการค้า จึงมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

ข้อเท็จจริง

จำเลยเป็นอาจารย์ใหญ่และเจ้าของโรงเรียนสอนภาษา ทำกิจกรรมของโรงเรียนซึ่งรวมถึงการขายคอร์สสอนออนไลน์และทำหนังสือตัวสอนลงในเว็บเพจเพื่อกดungsk้าว

คำวินิจฉัยของศาล

การนำบทความลงเว็บไซต์เป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานวรรณกรรมของโจทก์ แม้จะไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้โดยตรง แต่เป็นกิจกรรมที่รวมอยู่ภายในกิจการหรือธุรกิจโรงเรียนสอนภาษาจีนของจำเลย

วิเคราะห์ตามกฎหมาย

แม้จะเป็นการทำซ้ำโดยจำเลยผู้สอนเพื่อประโยชน์ในการสอน แต่เป็นการกระทำเพื่อหากำไรจากการทดสอบ HSK จึงไม่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32 วรรคสอง (6)

การกระทำดังกล่าวย่อมขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของโจทก์ด้วย ตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

บริษัท เจาะลึกนิวส์ จำกัด นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้บริการข้อมูลข่าวสารและบทสัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีกระบวนการทำงานเริ่มจากการกำหนดประเด็นที่มีผลกระทบต่อสังคม จากนั้นส่งพนักงานผู้สื่อข่าวใช้วิจาร์ณญาณทักษะเฉพาะตัวในการสัมภาษณ์เชิงลึก ก่อนนำฟุตเทจวิดีโอดิบมาตัดต่อร้อยเรียงและเรียบเรียงกลั่นกรองเนื้อหาออกเป็น "คลิปวิดีโอรายงานข่าวเจาะลึก" ความยาว ๕ นาที เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “เจาะลึกนิวส์” ต่อมานางสาวตีกอินฟลูเอนเซอร์สายเล่าข่าวชื่อดังดาวนโหลดคลิปวิดีโอรายงานข่าวดังกล่าวของโจทก์ไปทั้งหมด แล้วนำคลิปวิดีโอดังกล่าวมาตัดต่อในลักษณะ "ตัดสลับ" (Reaction Video) วิธีการคือ นำคลิปวิดีโอต้นฉบับมาเปิดเล่นในส่วนรายงานข่าวที่เป็นสาระสำคัญ แล้วตัดสลับเข้าภาพใบหน้าของตนเองที่แสดงกิริยาประกอบและพูดเล่าสรุปข่าวกับลงไปเป็นระยะๆ โดยจำเลยได้ระบุแหล่งที่มาว่า "ขอบคุณคลิปวิดีโอจากเจาะลึกนิวส์" ไว้ในคลิปวิดีโอด้วย แล้วนำไปเผยแพร่ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กเพจ “ตีกรีแอคชั่น” ซึ่งได้รับความนิยมอย่างสูงจนมียอดเข้าชมหลายล้านครั้ง ส่งผลให้มีรายได้จากการรับจ้างโฆษณาในปีล่าสุดสูงถึง ๓๐ ล้านบาท บริษัทเจาะลึกนิวส์ จำกัด จึงเป็นโจทก์ยื่นฟ้องนางสาวตีกเป็นจำเลยว่านางสาวตีกละเมิดลิขสิทธิ์นางสาวตีกให้การต่อสู้ว่า คลิปวิดีโอดังกล่าวเป็นเพียง "ข่าวประจำวันและข้อเท็จจริง" ซึ่งไม่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง จำเลยไม่ได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และการนำเสนอข่าวสารดังกล่าวเข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนางสาวตีกฟังขึ้นหรือไม่

รณคำตอบ

บริษัท เจาะลึกนิวส์ จำกัด ได้กำหนดประเด็นและส่งพนักงานผู้สื่อข่าวซึ่งใช้ความวิริยะอุตสาหะ ลงพื้นที่ ใช้วิจารณญาณและทักษะเฉพาะตัวในการสัมภาษณ์เชิงลึก บันทึกภาพ และนำมาเรียบเรียงกลั่นกรองเนื้อหาและแสดงออกซึ่งความคิดในรูปแบบคลิปวิดีโอรายงานข่าว โดยมีได้คัดลอกมาจากงานของผู้อื่น จึงเป็นการสร้างสรรค์งานโสตกทัศน์วัสดุและงานภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔ ๖ วรรคหนึ่ง และ ๘ วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสอง ไม่ใช่เพียงการเสนอข่าวประจำวันและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสาร ซึ่งไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามมาตรา ๗ (1) โจทย์ย่อมได้รับความคุ้มครองในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์และมีอำนาจฟ้อง ข้อต่อสู้ของนางสาวตึกในประเด็นแรกนี้จึงฟังไม่ขึ้น

การดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นอันจะทำให้ผู้ดัดแปลงได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานดัดแปลงนั้นจะต้องเป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เสียก่อน ตามมาตรา 11 แต่การที่นางสาวตึกดาวน์โหลดคลิปรายงานข่าวของโจทก์ แล้วนำมาตัดทอนเนื้อหา และสลับเอาใบหน้าตนเองพูดแทรก รีแอคชั่นลงไปแล้วนำออกเผยแพร่ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กเพจของตน โดยนางสาวตึกไม่ได้รับอนุญาตจากบริษัท เจาะลึกนิวส์ จำกัด การกระทำของนางสาวตึกจึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์โดยการทำซ้ำและดัดแปลงตามมาตรา ๒8 (๑) และเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งงานที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น เพื่อกำไรตามมาตรา 31 (2) ข้อต่อสู้ของนางสาวตึกในประเด็นที่สองนี้จึงฟังไม่ขึ้น

นางสาวตีกดาวณ์โหลดคลิป์ดีโอของบริษัทเจาะลึกนิวส์ จำกัด ไปใช้เกือบทั้งหมดในส่วนสาระสำคัญเพื่อทำคลิป์ดีโอในลักษณะ “ตัดสลับ” แล้วนำคลิป์ดีโอดังกล่าวไปใช้เพื่อดึงดูดผู้ชมและสร้างรายได้มหาศาลให้แก่บริษัทของตนถึง ๓๐ ล้านบาท แม้ว่านางสาวตีกจะมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยผู้ชมอาจเลือกที่จะดูคลิป์ดีโอของนางสาวตีกแทนที่จะไปดูคลิป์ดีโอต้นฉบับจากช่องทางของบริษัทเจาะลึกนิวส์ จำกัด ส่งผลกระทบทำให้บริษัทเจาะลึกนิวส์ จำกัด สูญเสียยอดผู้เข้าชมและรายได้จากค่าโฆษณา การกระทำของนางสาวตีกจึงขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติและกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของบริษัทเจาะลึกนิวส์ จำกัด เกินสมควร นางสาวตีกจึงไม่อาจอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง (4) ได้ ข้อต่อสู้ของนางสาวตีกในประเด็นสุดท้ายนี้จึง ฟังไม่ขึ้น